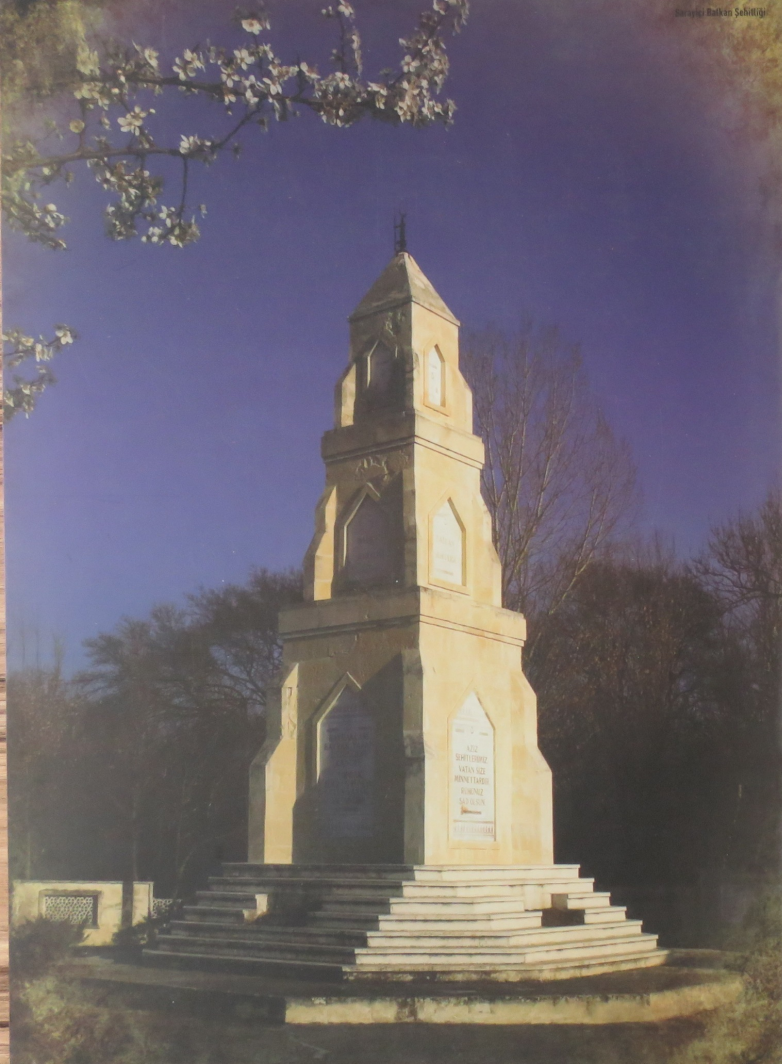

EDİRNE

DÜŞMAN HATL
BENİ MEZARA KO
FAKAT MÜDAFİA HA
ÇANTAMADIA. BENİ BU
ABIDE DİKEKELERDİR.

BENİ ARSUL İEMİYORUM
E-YESİNLER
SAYI KEFENİM. LİFİM SABUNUM
N NESİLLER ÜZERİNE BİR

EDİRNE MÜDAFİ
ŞÜKRÜ PAŞA

**BALKAN SAVAŞLARI'NIN 100. YILI
100. YILINDA BALKAN SAVAŞI'NDAN BALKAN BARISI'NA
TÜRK İSLAM ESERLERİ MÜZESİ
ENEZ'İN KÜLTÜR MİRASI TURİZMİ CANLANDIRIYOR
TRAKYA'DA "BİRLEŞTİRİCİ GÜÇ; DOĞA, SU, KÜLTÜR"
HADRIANOPOLIS CASTRUMU
EDİRNE'NİN İSİMLERİ**

- 6 TÜRK İSLAM ESERLERİ MÜZESİ YENİLENDİ
- 8 TRAKYA'DA BİRLEŖTİRİCİ GÜÇ; DOĞA, SU, KÜLTÜR
- 10 VAKIFLAR KÜLTÜR VARLIKLARINA HAYAT VERİYOR
H. Hüseyin Mayalar
- 12 ENEZ'İN KÜLTÜR MİRASI TURİZMİ CANLANDIRIYOR
Zeki Kar
- 14 BALKAN SAVAŖI'NDAN BALKAN BARİSİNE
Ahmet Davutoğlu
- 16 100. YILINDA BALKAN SAVAŖI VE EDİRNE SAVUNMASI
Zeki Kar
- 20 EDİRNE ŖEHİTLERİNİ UNUTMAYACAK
- 24 HADRIANOPOLIS CASTRUMU
Ŗahin Yıldırım
- 27 EDİRNE'NİN İSİMLERİ
Abdullah Aslaner
- 28 ŖEHİT ASIM OKULU
Güngör Mazlum
- 29 ARİF MERİÇ'İN DEVA-İ MİSK HELVASI
Hülya Bodur
- 32 KAPILAR ŖEHRİ EDİRNE
Abdullah Aslaner

Edirne; geleceğe kapılar açaın Ŗehir

Osmanlı, tarihinin en büyük kayıbını Balkanlar'da yaŖadı. Balkan Devleti kimliğiyle beŖ asır boyunca barıŖ, adalet ve huzurun güvencesiydi. 1912 bozgununun üzerinden 100 yıl geçtiği halde, kayıpların ortaya çıkarığı boşluk doldurulabilmiŖ değil. Bunu Balkanlar'ı gidip görđüğümüzde daha kolay algılıyor, o hüznü yaŖıyoruz.

Geride bırakan medeniyet değerlerinin geleceğe aktarılabilmesi bu boşluğun derin hissedilmesine yol açıyor. Oysa bu değerler, geçmişle bugün, Balkanlar coğrafyasının farklı köşelerinde yaŖayan insanlar arasında en güçlü bağdır. Bu açıdan yüz yıllar geçse de Balkan bozgununun geride bıraktığı izler silinmeyecek.

Kimi Ŗehirler vardır, hükmettikleri coğrafyanın kaderini bağrında akıtı olarak taŖır. Köprülerinden Avrupa içlerine akan kafileleri taŖayan Edirne gün geldi, yurdundan koparılanlara sığınak oldu. YükseliŖe ve bozguna şahitlik etti. İŖte Edirne'nin şahitlik ettiği tüm bu tarihi

yaŖatmak ve yeni nesillere anlatmak ana görevlerimizden biri Ŗimdi. Restorasyonu yapılan Hıdırlık Tabya, Balkanlar hikayemizin resmi geçidi olarak bu tarihi dokuda yerini alacak.

Edirne geçmişteki konumuna uygun olarak, kültür, sanat, eğitim, ticaret ve spor alanlarında Balkanlar'la iliŖkilerini geliŖtirmeyi, barıŖ ve iŖbirliđi potansiyelini 100 yılın kazanımı olarak hayata geçirmeyi öncelikli hedefi olarak benimseyor.

Edirne'nin yüklü kültürel mirasını korumak ve yarına taŖımak öncelikli diğer bir hedefimizdir. Bize emanet edilen bu uygurluk birikiminin göзде eserleri olan hanlar, hamamlar, çeşmeler, camiler ve sivil mimari eserlerinin restorasyonunu titizlikle sürdüreceğiz. Tarih, doğa ve kültür Ŗehri Edirne'yi elbirliğiyle daha üst noktalara taŖımak erteleyemeyeceğimiz ortak sorumluluğumuzdur.

Hasan Duruer
Edirne Valisi

EDİRNE

Kis 2012 Sayı 38

Üç Aylık Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi:
Hasan Duruer
Edirne Valisi

Yayın Yönetmeni:
Abdullah Aslaner

Sorumlu Yazı İŖleri Müdürü:
Hülya Bodur

Yönetim Yeri: Edirne Valiliği
Basın ve Halkla İliŖkiler Müdürlüğü
Hökümet C. Vliayet Binası Edirne
Tel+ Faks: (0284) 213 24 07
vullikbasin@edirne.gov.tr

Editör-Yapım: Zeki Kar

Fotoğraf: Ercan Dakni

Basım Yeri:

Dinler Matbaa
Canakkale Cad. Bükü Sü. No: 4 K. 2
Atalar Kartal İstanbul

Edirne İI Özel İdaresi
tarafından bastırılmıŖtır
Aralık 2012, ücretsizdir

Temin edilecek yerler:

Edirne Valiliği
Basın ve Halkla İliŖkiler Müdürlüğü
Tourist Information
Hürriyet Meydanı Edirne
Bellek Kitabevi
Muhittin Günel İŖ Merkezi
Zemin Kati Edirne
Kapak Fotoğrafı:
Ŗakir PaŖa Anıtı

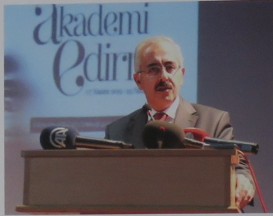
VALİ DURUER: EDİRNE'YE HİZMET ŞEREFTİR

Edirne Valiliği görevini devralan Hasan Duruer, devletin kapısını herkese açık olacağını, az konuşup çok iş yapacağını ifade etti.

Geçtiğimiz ağustos ayında Resmi Gazete'de yayımlanan 2012/3511 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile Edirne Valiliği'ne atanan Hasan Duruer, 17 Ağustos 2012 Cuma günü görevine başladı.

Göreve başladığı gün kamuoyuna açıklamada bulunan Vali Duruer, Edirne'nin, Osmanlı mirasını ve Cumhuriyet değerini taşıyan Türkiye'nin en önemli şehirlerinden biri olduğunu belirtti. Şehrin önemine ve sahip olduğu zenginliğine vurgu yapan Duruer, "Edirne yi kültür, turizm ve tarım şehri olarak görüyoruz. Kültürel mirası koruma adına üzerimize düşen görevi yapacağız" diye konuştu.

Vali Duruer, el birliği, gönül birliği ile Edirne'yi daha iyi yerlere taşımak için gayret gösterileceğini belirterek prensiplerini şöyle hatırladı:

"Devletin kapısı herkese açık olacak; işler zamanında ve kısa sürede bitirilecek; verilen talimatlar zamanında yerine getirilecek; sika yetler mümkün olduğu kadar asgariye indirilecek; çalışan ve hizmet edenin arkasında olunacak; hizmete kimsenin düşüncesine, rına, mezhebine göre hareket edilmez; mesai meihumu gözetmeden ve zaman başta olmak üzere her türlü israfın kaçınılacak, az konuşup çok iş yapılacaktır."

Vali Hasan Duruer

1959 yılında Yozgat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Yozgat'ta tamamladı. 1981'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Burhaniye Kaymakam Vekilliği, Kangal ve Çermik Kaymakamlıkları, Şanlıurfa Vali Yardımcılığı, Karacabey, Sapanca ve Avclar Kayma-

kamlığı yaptı. 22 Aralık 2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan valiler kararname si ile Mardin Valiliği'ne atandı. 13 Mart 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan valiler kararname si ile bu görevinden tayinin ayrılan Vali Hasan Duruer, 3 Ağustos 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan valiler kararname si ile Edirne Valiliği'ne atandı. Duruer, evli ve iki çocuk babasıdır ■

DIŞİŞLERİ TEMSİLCİLİĞİ İLİŞKİLERİ GÜÇLENDİRECEK

Dışişleri Bakanlığında Edirne Temsilciliği hizmete açıldı. Balkan Savaşları'nın 100. yıl dönümünde yapılan açılış töreninde baş mesajları verildi.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığında Edirne'de temsilcilik açtı. Kasım ayında Paşapaskıni güney köşesinde törene hizmete giren temsilcilik Balkan ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesinde aktif rol oynayacaktır.

Dışişleri Bakanlığında Edirne Temsilciliği'nin açılışını, Bakan Yardımcısı Naci Kuru, Edirne Valisi Hasan Duruer, Kırklareli Valisi Mustafa Yaman, Edirne Milletvekili Mehmet Müezzinoğlu, Edirne Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanı Kemal

Yurtnaç, Dışişleri Edirne Temsilcisi Elçi Metin Kılıç, İslam Tarih Sanat ve Kültür Araştırmaları Merkezi Genel Direktörü Dr. Halit Eren birlikte yapt. Açılış töreninde konuşan Bakan Yardımcısı Naci Kuru, "Osmanlı'ya uzun yıllar başkentlik yapan bu güzide şehrimizde biz de temsil edilmekten büyük gurur duyuyoruz" dedi.

Kuru, Balkan Savaşları'nın üzerinden 100 yıl geçtiğini anımsatarak, 2012'nin Balkanlar için başarı yılı olması arzusuyla çalışmalarını yoğunlaştırdıklarını belirtti. Bakan Yardımcısı Naci Kuru, Türkiye'nin Balkanlar politikasını daha etkin uygulamak ve belirlenen hedef doğrultusunda kamu kurumlarına destek olmak amacıyla temsilcilik açıldığını kaydetti.

Açılışa Türkiye'nin Filibe Başkonsolosu Şener Cebeci, Burgaz Başkonsolosu Cem Ulusoy, Gümlincine Başkonsolosu Osman İhan Şener, Yunanistan'ın Edirne Konsolosu Katerina Varvargiyou, Bulgaristan'ın Edirne Başkonsolosu Lubomir Popov da katıldı ■

EDİRNE BALKANLAR'DA

Balkan komşularımızla ilişkilerimiz son dönemde giderek canlılık kazanıyor. Kültürel, sosyal ve ekonomik yakınlaşma artarken soydaşlarımızla ortak etkinlikler düzenleniyor. Balkanlar'da ortak tarihten gelen değerlerin yaşatılmasına yönelik duyarlılık Vali Hasan Duruer'e de daha da güçleniyor.

Balkan Türk şairleri Kircaali'de buluştu

Ulusalarası 1. Balkan Türk Şairleri Buluşması, Bulgaristan'ın Kircaali şehrinde on ayrı Balkan şehrinde 15 şairi bir araya getirdi.

Etkinlik, Türkiye Filibe Başkonsolosluğu ve Edirne Valiliği himayesinde Kircaali Belediyesi, Kircaali Türk Kültür ve Sanat Derneği ile Balkan Türkleri Federasyonu işbirliğiyle 15 Kasım 2012 Perşembe günü yapıldı.

Kircaali Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinliğe Edirne Valisi Hasan Duruer de katıldı. Birinci Balkan Şairleri Buluşması'na Türkiye, Bulgaristan, Kosova, Gagavuz Yeri, Makedonya ve Yunanistan'dan katılan Türk şairler sahneye çıkararak şiirlerini okudu ■

Smolyan ve Madan temasları

Edirne Valisi Hasan Duruer başkanlığında heyet 16 Kasım Cuma günü Bulgaristan'ın Smolyan Valiliği'ni ve Madan İlçesi'ni ziyaret etti.

Smolyan Valisi Stefan Staykov'u ziyarette, her iki ülkenin ortak bir tarihten geldiğine değinen Vali Duruer, komşuluk ilişkilerini geliştirmek istediklerini kaydetti. Türk heyeti, Smolyan Belediye Başkanı Nikolay Melemov'u da ziyaret etti.

Madan İlçesi'nde de Belediye Başkanı Fahr Molla Hüseyinov ile Hak ve Özgürlükler Hareketi Milletvekili Arif Ağuş tarafından karşılanan Vali Duruer, Madan Belediyesi meclis salonunda soydaşlarla sohbet etti. Belediye Başkanı Molla Hüseyinov, Edirne ile sağlık, kültür ve ekonomik alanlarda işbirliği yapmak istediklerini söyledi ■

Vali Duruer Mürsel Kurbanı töreninde

Edirne Valisi Hasan Duruer, Yunanistan'ın Sofulu kentine bağlı Rusenler Köyü'nde düzenlenen Mürsel Bali Kurbanı törenine katıldı. Seyyid Ali Sultan Dergahı kurucusu adına 11 Kasım 2012 Pazır günü yapılan törende, kurban aları, Seyyid Ali Sultan Türbesi ve yanındaki tarihi cami ziyaret edildi ■

Edirne'de Balkanlar sempozyumu

Balkan Savaşlarının 100. yıl dönümü dolayısıyla, Edirne Valiliği, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı ve Trakya Üniversitesi işbirliğiyle Edirne'de bir sempozyum düzenlendi.

2 Kasım Cuma günü Devlet Konservatuarı Sanat ve Eğitim Merkezi'nde yapılan sempozyumun konusu "Edebiyatın Büyüsünde Barışa Kanat Çırpamak: Çağdaş Balkan Edebiyatlarında Barış ve Kardeşlik Teması" ydı.

Edirne Valisi Hasan Duruer sempozyumunda yaptığı açılış konuşmasında, Balkanlar'a özel bir önem verdiğine değinerek, "Ne kadar büyük bir medeniyet kurdüğümüzü, ne kadar büyük eserler meydana getirdiğimizi Balkan coğrafyasını ziyaret ettiğimiz zaman yakından görme şansına oldu, tarihimize çokluğlarımızla öğrendik zorundayız" dedi.

Sempozyumda Prof. Dr. Nimetullah Hafız "Balkanlarda Barış Edebiyatı", Prof. Dr. İvo Komiş "Bosna-Hersek Dayton Barış Antlaşması", Prof. Dr. Zeynep Zafer "Balkan Savaşları Stratejisi" Otekileri (Türklerle) Kucaklayan Bir Sanatçı Yaklaşımı", Prof. Dr. Engin Bektaş "Evrensel Uyum ve Kardeşliğe Eski Bir Çağrı: Modern Balkan Şiiri ve Orfizim" isimli bildirimlerini sundu ■

"BALKAN KÖPRÜLERİ KONUŞUYOR"

UNESCO'nun "Kültür; Kalkınma İçin Köprü" girişimi, Edirne'de yapılan "Meriç Köprüsü Konuşuyor" etkinliğiyle başlatıldı.

Edirne, kasım ayında ilginç bir kültür etkinliğine ev sahipliği yaptı. UNESCO'nun Balkanika Vakfı'yla düzenlediği, 11 Balkan şehri kapsayan "Balkan Köprüleri Konuşuyor" projesinde, Meriç Köprüsü'nde Edirne'nin kültür değerlerini yansıtan üç boyutlu animasyon gösterisi yapıldı.

Proje, birlik ve karşılıklı anlayışın simgesi olarak köprüye vurgu yapılarak her ülkeyi bir köprü temsil ediyor. Nehirler üzerinde 9 tarihi köprüsü bulunan Edirne'yi ise Mecidiye Köprüsü temsil ediyor.

Girişime, Osmanlı köprülerinin bulunduğu Balkan ülkelerinden Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Karadağ, Makedonya, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Yunanistan ve Türkiye katılıyor. Girişim kapsamında sanatlar ve kültürel etkinliklerle gösterilere yer verilecek, yerel, ulusal ve uluslararası yetkililerle, üniversiteler

ve özel sektör temsilcileri deneyimlerini paylaşma fırsatı bulacaklar.

UNESCO Genel Direktörü Irina Bokov'nun Güney Doğu Avrupa bölgesine yönelik olarak geçtiğimiz Eylül ayında başlattığı "Kültür; Kalkınma İçin Köprü" girişimiyle, sürdürülebilir sosyal, ekonomik ve insani kalkınmanın geliştirilmesinde kültürün rolünün teşvik edilmesini amaçlanıyor.

Etkinlik kapsamında, Meriç Köprüsü'nde köprünün yanı sıra Trakya Üniversitesi Balkan Kongre Merkezi'nde bir yuvarlak masa toplantısı

ya yapıldı. Ses sanatçısı Yıldız İbrahimova da Trakya Üniversitesi Konservatuvar salonunda bir konser verdi.

Edirne'deki etkinliğe, Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Edirne Valiliği, Edirne Belediye Başkanlığı, Trakya Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu ve Edirne Ticaret Borsası destek verdi.

"Kültür; Kalkınma İçin Köprü" girişimi, 11 Balkan ülkesindeki etkinliklerinden Paris yapılacak final buluşmasıyla tamamlanacak ■

EDİRNE'Yİ FOTOĞRAFLA TANITIYORLAR

Edirne Fotoğraf Sanatı Derneği, Edirne'nin değerlerini belgeleyen projelere imza attı.

Edirne'nin en aktif derneklerinden biri olan EFOD, fotoğraf sanatıyla Edirne'nin değerlerini tanıtlamasında önemli bir boşluğu dolduruyor. Derneğin oluşturduğu fotoğraf atölyelerine katılan yüzlerce fotoğrafçı, tarihi, doğal ve kültürel değerlerin belgelenebilir için deklanşöre basıyor.

EFOD'un fotoğraf eğitimcilerinin düzenlediği temel fotoğraf eğitimini alarak, atölye çalışmalarına katılan amatör fotoğrafçılar, üç ay süren grup çalışmasında seçtikleri Edirne konularını fotoğraflıyor. Atölye projesi, fotoğrafların kamuoyuyla paylaşıldığı final sergisine tamamlanıyor.

EFOD'un Edirne'yi konu alan

atölye çalışmaları arasında "Selimie"; "Süpürgeciler", "Ayçığı", "Edirne'de İnançlar", "Demiryolu", "Kente Karşı İşlenen Suçlar" adlı projeler yer alıyor. Edirne'nin insan hazinesini konu alan "Edirne'nin Yüzleri" projesinde, mesleklerindeki başarılarıyla Edirne'de kalıcı izler bırakan kişilerin portre fotoğrafları çekildi. Atölye projelerinin fotoğrafları aynı zamanda albüm haline getirilerek kalıcı bir belgeye dönüştürüldü. Fotoğraflar internet üzerinden de paylaşılarak Edirne'nin tanıtımına katkı sağlıyor.

EFOD Başkanı Serdar İyiz, "Derneğimiz Türkiye'nin en çok etkinlik yapan, ödülleri alan ve sergi açan derneklerinden biri. Çektığımız fotoğraflarla Edirne'nin tanıtımına katkıda bulunuyoruz" dedi ■

TRAKAB'DAN 'TURİZM GELİŞTİRME PLANI'

Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB), Enez ve Yambol antik kentleri için "Turizm Geliştirme Planı" hazırladı. Avrupa Birliği Bulgaristan-Türkiye Smir Örtüsü İşbirliği Programı kapsamında 203 bin Avro hibe alan proje Ocak 2013'te tamamlanıyor.

Proje kapsamında Yambol'daki Kabil antik kenti ile Enez antik kentinin karşılıklı olarak turizm alanında sahip olduğu kültür mirasının tanınması ve turist gruplarının ilgisini yoğunlaştıracak iyileştirme çalışmaları yapıldı.

Enez'deki çalışmalarda, 200 metrekare Kale Caddesi tarihi dokuya uygun olarak parke taş döşendi, tarihi eserler ve alanlar bilgilendirme panolarla dikildi ve yönlendirme levhaları asıldı. Aynı çalışmalar Kabil antik kentinde de projenin partneri tarafından yapıldı ■

BALKAN YEMEKLERİ ORESTIADA'DA

Balkan yemekleri, Yunanistan'ın Orestiada kentine bağlı Spileo kasabasında yapılan Geleneksel Trigono Yemek Festivali'nde bir araya geldi. Edirne Ticaret ve Sanayi Odası (ETSO)'nun da desteklediği festivale Edirne'den katılan Nilay Yazuv, Adem Kalkan ve Kemal Kişik, Edirne'ye özgü tava çiger, çiğir sarma ve zırba yemekleriyle böhrek çeşitlerini tanıttı ■

ROMANLARA KONUT DESTEĞİ

Edirne'de valilik, belediye, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ile Ticaret Borsası'nın katkılarıyla inşa edilen 12 konut, ihtiyaç sahiplerine teslim edildi.

Abdurrahman Mahallesi'nde çadırda yaşayan vatandaşları sağlıklı bir ortama kavuşturmak amacıyla Yeni-maret Mahallesi Gecekondu Nieme Bölgesi'nde yapılan konutlar Roman vatandaşlara törenle teslim edildi.

Edirne Valisi Hasan Dururter teslim töreninde, "Roman vatandaşlarımızın topluma entegre olması için ciddi bir

çalışma içindeyiz, her konuda onların yanındayız. Güzel bir dayanışma örneği gösterildi. Yapılan 176 konutun yüzde 70'i Roman vatandaşlarımızı ayırdı. Aynı şekilde Uzunköprü'de, Keşan'da yeni konutlar yapıldı" dedi ■

ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE 'AKADEMİ EDİRNE'

Edirne Valiliği, üstün yetenekli öğrencileri sanatçılarla buluşturan altı ay sürecek Akademi Edirne projesini başlattı.

Proje kapsamında 288 üstün yetenekli lise ve üniversite öğrencisi, 6 farklı atölyede yazar, şair ve sanatçılarla birlikte çalışacak. Edebiyat, düşünce, iletişim, güzel sanatlar, sinema ve tiyatro atölyelerinde yürütülecek projede her atölyede 24 lise, 24 üniversite öğrencisi yer alacak. Üstün yeteneklilerin yazarlarla belirlendiği projede eğitimler 40 yazar, şair ve sanatçı tarafından verilecek.

Atölye çalışmalarıyla başlayan akademi, gelecek yıl 25 Nisan 2013'te tamamlanacak ■

SÜHEYL ÜNER'İ ANMA PANELİ

Edirne Valiliği, "Tarih Kültür Müsiki Sohbetleri" programı kapsamında "Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in Pence-resinden Kültür Dünyamız" konulu bir konferans düzenledi. Kasım ayında Devebağın Kültür Merkezi'nde yapılan konferansa, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar konuşmacı olarak katıldı. Sayar'ın Süheyl Ünver adlı bir kitabı bulunuyor. Edirne Valisi Hasan Dururter'in de izlediği konferansa, Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar, çok yönlü kişiliğe Ordinaryus Profesör Süheyl Ünver'i tanıttı. Konferansa katılan Ratip Kazancıgil ile Oral Onur da Süheyl Ünver hakkında kısa birer konuşma yaptı ■

TÜRK İSLAM ESERLERİ MÜZESİ YENİLENDİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Türk İslam Eserleri Müzesi, üç yıl süren kapsamlı bir restorasyon ve yenileme çalışmasının ardından kapılarını ziyaretçilerine açtı. Nadide eserleri, canlandırma odaları ve Edirne'ye özgü etnografik nesneleryle müze, meraklılarına ilginç bir ziyaret deneyimi sunuyor.

Selimiye Külliyesi'nde Dar'ül Tedris Medresesi'nde hizmet veren Türk İslam Eserleri Müzesi'nin onarım ve düzenleme çalışmaları tamamlandı. Kapılarını yeniden ziyaretçisine açan müze kapsamlı bir restorasyon geçirdi ve üç yıl süren çalışmaların ardından ışılı bir kültür mekanı oldu.

Müzenin sergileme alanları, biri büyük ana dersane odası olmak üzere 16 oda, revalka çevrili kare avlu ve bahçeden oluşuyor. Mimar Sinan yapısı olan medresede, geleneksel bir tasarım anlayışıyla tüm alanların müze konseptine katılması sağlandı. Avludaki nadir porsuk ağacı ile Selimiye'nin yağmur suyu kanalları da görülebilir olarak düzenlenmiş rol alıyor.

İki milyon liralık bütçeyle yenilenen müzede bine yakın eser sergileniyor. Yeni düzenlemeye depolardan çıkarılan nadide eserler de ilk kez gün ışığına çıkarılıyor. Bunlar arasında Edirne Sarayı'ndan gelen kazanlar, fenerler ile çok özel etnografik eşyalar da bulunuyor.

Haber-Fotoğraf: Zeki Kar

Koca Sinan'a yakışın müze

Edirne Müzesi Müdürü Hasan Karakaya, müze binasının kendisinin müze olduğuna dikkat çekerek, "Koca Sinan yapısında olmak bizim için çok önemli, bu yüzden Sinan'a yönelik bir anlayışı esas aldık, müzenin ilk bölümünü Koca Sinan Saygı Odası" olarak düzenledik" dedi.

Türk İslam Eserleri Müzesi'nin avlusu Osmanlı mezar taşlarıyla yeniden düzenlendi. Zemine yapılan özel kaideler üzerine yerleştirilen, aralarında 6 asırlık mezar taşlarının da bulunduğu sergileme özgün örnekler bulunuyor.

Revalki koridorda ise taş ve ahşap işçiliğinin çeşitli örnekleri sergileniyor. Bunlar arasında Edirne Sarayı kitabesi (Osmanlı arması), çeşitli kitabelerle ahşap kapı ve tavan süslemele-

ri bulunuyor. 17. yy tören kalkanlarıyla fenerler de revaktaki dikkat çekici eserlerden bazıları.

Müzenin bir odasında, Mimar Sinan'ın üç önemli eseri olan Şehzade, Süleymaniye ve Selimiye camileri 3 boyutlu olarak izlenebiliyor. Kırkpınar odası müzenin bütünlüğü içinde zayıf kalsa da, peşrev halogramı ziyaretçilerin ilgisini çekiyor.

Kapsamlı restorasyon

2009 yılının temmuz ayında onarıma başlanan müzede, önce yapının restorasyonu yapıldı. Kurşun kubbeler yeni teknolojiyle sağlamlaştırıldı, çelik kafes sistemiyle güçlendirildi. Revak kısmıyla büyük odada yapının orijinal özelliklerine uygun olarak derzli sıva tekniği uygulandı. Zemin onarımı yapıldı, elektrik, klima ve kamera sistemi yenilendi.

Müze personeli ve müzecilik konusunda uzman kişilerin desteğiyle üç yıl boyunca sıkı bir ekip çalışmasıyla müze ve sergileme alanı aynı şekilde yeniden ele alınmış.

Müzenin yeniden düzenlenmesi kapsamında tüm eserlerin bakımı ve onarımı da yapıldı. Kabe resmi ile Necmi İge'nin evinden müzeye gelen İstanbul manzarası, kündekari ahşap kapı kanatları, geçmiş şamdan altlığı titiz bir konservasyondan geçirildi. Silahlar, hatlar, deriler bakıma tabi tutuldu. Edirne'ye özgü tarihi ve yok olan sanatların konu edildiği düzenlemeler ziyaretçiden büyük ilgi görüyor. Kıyafet ve takılar odası, sunnet

yağı, mutfak, dokuma tezgahı ve saraciyeye odaları ziyaretçiden tam not aldı. Dokuma tezgahı Trakya'daki en eski tezgah. Müzenin nadide eserlerinden biri de Kavaflar Çarşısı olarak bilinen Arasta'nın dua kubbesinde asılan dev ayakkabı kalıbı da burada sergileniyor.

"Müze ziyareten edenlerin, dönüp bir daha Selimiye'ye ve Edirne'ye ayrı bir gözle bakmalarını istedik" diyen Hasan Karakaya, "Edirne'de müzecilik gelişti ve müze ziyaretçisi artıyor, bunda diğer müzelerin de önemli payı var. Yenilenen Türk İslam Eserleri Müzesi'nin ziyaretçisi kısa sürede iki katına çıktı" diye konuştu ■

TÜRK İSLAM ESERLERİ MÜZESİ'Nİ BAKAN GÜNAY AÇTI

Yenilenen Türk İslam Eserleri Müzesi Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay tarafından hizmete açıldı.

Türk İslam Eserleri Müzesi, kuruluşundan 87 yıl sonra yenilenmiş haliyle tekrar hizmete açıldı. Bakan Ertuğrul Günay müzenin açılış kurdelesini Edirne Valisi Hasan Duruer ve TURSAB Başkanı Başaran Ulusoy'la yaptı.

7 Kasım 2012'de yapılan açılış töreninde konuşan Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, "İşe yaramaz eşyaların bulunduğu yerler gibi algılanan müzelerin günümüzde nereden geldiğini ve nereye gideceğini gösteren en temel bilgi merkezleri olarak bilindiğini" söyledi. Günay, Türkiye'nin müzelerin değerini anlamaya ve öğrenmeye başladığını da vurguladı.

Edirne'yi dünyaya tanıtmaya çalıştıklarına değinen Ertuğrul Günay, "Selimiye sadece Türkiye'ye için değil, dünya için muhteşem bir eser, dünya mirası listesinde dahil etmek, güzel bir adım ama çevresinde yapacak çok şeyimiz var, açılışını yaptığımız müze de bunlardan bir tanesiydi" dedi.

Edirne'yi dünyaya tanıtmaya çalıştıklarını ifade eden Günay, "Edirne'yi bugün olduğu noktadan çok daha yukarılarda hayal ediyorum" dedi

TRAKYA YOL HARİTASINI ÇİZDİ BİRLEŞTİRİCİ GÜÇ; DOĞA, SU, KÜLTÜR

Tarihi Kentler Birliği'nin geçtiğimiz bahar aylarında yaptığı bölge toplantılarının ardından, Trakya bölgesinde kültür öncelikli bir kalkınma için yol haritası hazırlandı. ÇEKÜL Vakfı tarafından hayata geçirilen çalıştaylara katılan yerel dinamiklerin katılımıyla hazırlanan yol haritası, bölgenin geleceğine yönelik temel stratejiler, hedefler ve eylem planlarını içeriyor.

Tarihi Kentler Birliği'nin ilk bölge toplantısı olan Aralık 2011 Uzunköprü toplantısı, Trakya bölgesine yönelik kültür öncelikli bir kalkınmanın yol haritasını hazırlanması sürecinin ilk aşamasıydı. İlk defa ortak bir kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesine yönelik hedeflerin konuşulduğu toplantıda bir araya gelen Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'daki yerel yönetimler, kültür varlıklarının dokümanını, bu varlıkların korunması bağlamında yapıldıkları sorunları, elde ettikleri başarıları ve gelecek hedeflerini tüm katılımcılara sundular.

İkinci aşamada Mart 2012'de gerçekleştirilen Kırklareli Çalıştay, ÇEKÜL Vakfı tarafından hayata geçirilen Trakya Kültür Öncelikli Yol Haritası'na yönelik stratejilerin elde edilmesi amacıyla, bölgedeki kamu-yerel-sivil-özel kesimlerle gerçekleştirilen katılımçı bir çalıştıydı. Kırklareli Çalıştay'ında elde edilen veriler ışığında Trakya Kültür Öncelikli Yol

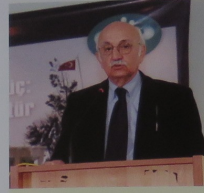
Haritası'nın ilk taslağı hazırlandı ve tüm taraflarla paylaşıldı.

Trakya Kültür Öncelikli Yol Haritası taslağının tartışmaya açıldığı Tekirdağ Çalıştay'ında ise, rapora son şekli vermek için bütün kesimlerin görüşleri alındı. Bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin yeni bir bakış açısıyla değerlendirilmesine yönelik bir sistematik olarak "Çarpan Etkileşim Strateji Çerçevesi"nin içeriği tartışılarak, temel stratejiler altında hedeflere yönelik tüm katılımcıların görüşleri alındı.

Trakya Kültür Öncelikli Yol Haritası, bölgedeki küçüklü büyüklü yerleşmelerin, bölgenin doğası, tarihi ve kültürüne bir ortak miras anlayışına sahip çıkmasına, kalkınma stratejileri kapsamında "tarih ve kültür" öncelikli gelişim dinamiklerinin ortaya çıkarılmasına, ortak kaynakların paylaşımına ve akılcı bir anlayışla değerlendirilmesine olanak hazırlamaya amaçlıyor.

Birleştirici güç: Doğa, su, kültür

Bir geçiş coğrafyası olan Trakya'da İstanbul'daki ilk yerleşimlerle aynı döneme denk düşen M.Ö. 6500'lere uzanan ilk yerleşimlerden bu yana birbirini içinde eriyerek bütünleşen doğal ve kültürel değerler, bölgenin temel taşı oluşturmuştur. Trakya, günümüzde sınırlar ile Türkiye'de doğu, Yunanistan'da batı ve Bulgaristan'da kuzey Trakya olarak üçe ayrılmıştır, ancak tarihinden ve doğal değerlerinden gelen güç, Anadolu Trakya'sını Balkanlar'daki parçasıyla bir bütün kılar niteliktedir. Bölgenin önemli doğal değerlerinin uzantıları, Trakya'nın Balkan coğrafyasında kalan kısmındadır. Farklı coğrafyalarda ayrıncı nitelikte olabilen doğal eşikler ve sular Doğu Trakya'nın, Balkan ve Anadolu coğrafyasının kültürünü bünyesinde taşıyan bölge için ve sınırlar ötesinde kavramsal bir çerçeve ile birleştiren gücü

ÇEKÜL Vakfı Başkanı Prof. Dr. Metin Sözen Trakya'nın yarınına biz karar verelim

Trakya çok büyük bir hızla konumunu, kimliğini ve ağırlığını belirleyecek bir evreye girmiş bulunmaktadır. Trakya-İstanbul ilişkisi, Trakya-Balkanlar ilişkisi, değişen dengelerle Marmara Denizinin çevresinde oluşturulacak büyük yapısal ulaşım ağları ya da Trakya'yı belirleyecektir. Nüfus değişiklikleri, tarım arzilemezliği, su kaynaklarımız Trakya'nın gündeminde ülke gündemine ve dünya gündemine taşınıyor. Burada en önemli mesele, yarınki Trakya ya biz mi karar vereceğiz, yoksa başka yerden verilecek kararlar mı uyaçağız, sorusuna yanıt bulmaktır ■

olmakla beraber bölgenin dünü ile yarını arasında da köprü kurmaktadır.

Tarihte Trakya'da yerleşimler, tarım ve suya erişim kolaylığı sebebiyle denizler, göller ve nehirlerin çevresinde gelişmiş; kültürel değerler de bu çerçevede şekillenmiştir. Trakya'nın sahip olduğu doğal değerler, bölgenin tarihsel gelişimi açısından bakıldığında kültürün ayrılmaz bir parçası olmuştur. Su mirası, tarihte coğrafyanın baskın ögesi olarak üretim biçimlerini, toplumsal yapıyı ve yerleşim düzenini şekillendirmiş ve bölgenin yerleşim ve kültürel yapısı bu şekilde meydana gelmiştir. Bölgenin birleştirici ögelerinin gücünün nereden geldiğini görmek için doğa, su ve kültürün nasıl bir araya geldiğini incelemek gerekmektedir ■

TEMEL STRATEJİLER

1-SINIRSIZ SINIRLAR

Ülke sınırlarını aşan dağ, akarsu, otluşur dişi, sulak alanlar gibi doğal oluşumları ile Neolitik döneme kadar tüm uygarlıkların izlerini sergileyen bir coğrafyada, doğal ve kültürel değerlere dayalı gelecek kurgusunu tasarlamak, bölgeye yeni bir bakış açısı ile bakmanın önemi açıktır. Doğal ve kültürel değerlerin korunması ve geleceğe taşınması bağlamında bu değerleri idari il sınırları ve ülke sınırlarını aşan bir süreklilik içerisinde elde alan bir yaklaşımın çerçevesini çizmek gerekmektedir. "Sınırsız" çerçeve içerisinde var olan kültürel ögelerin paylaşımını sağlayacak ilişkilerin kurulması ise, kültürel diplomasiyi temel faaliyet alanıdır.

2-BÖLGESEL AĞLAR

Bölgenin doğal ve kültürel zenginliği ile küresel yatırımlar dikkate alındığında, bölgesel ağlar sisteminin kurulması, yeni bölgesel dinamikler ve işbirliği stratejilerinin geliştirilmesi açısından büyük önem kazanmaktadır.

3-BÖLGEYE AİT OLMA

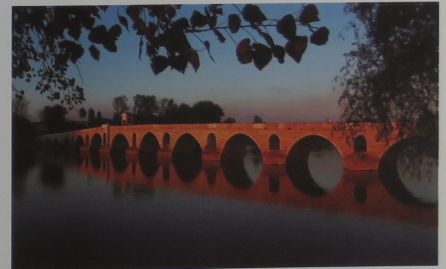
Bölgenin Balkanlar ve Anadolu arasında bir geçiş coğrafyası konumunda olması, bölgeye biçilen yeni roller ve küresel yatırımlar yaşayanların gelecekle ilgili önem taşımaktadır.

Bölgesel değerlerin belirlenmesi ve aidiyet duygusunu güçlendirecek projelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Trakya'nın tarihi boyunca savaş ve göçlere sahne olmuş bir coğrafya olması, bölgedeki aidiyet ve sahiplenme hissinin zayıflığıyla sonuçlanmıştır. Bölgedeki değer ve kaynakların korunması için aidiyet hissinin güçlendirilmesi öncelikli ele alınması gereken konulardandır.

4-GÜCÜN YÖNETİMİ

Trakya bölgesi, başta doğal ve kültürel miras kaynakları açısından bünyesinde çeşitliliği barındırmaktadır. İnsan ve diğer kaynaklar başta olmak üzere ortaya çıkan gücün yönetimi geleceğin farklı kurgulanmasını sağlayacaktır. "Yönetilemeyen güç güç değildir" temel ilkesi çerçevesinde gücün yönetimine ilişkin öncelikli hedefler belirlenmelidir. Trakya'nın gücü, yerel çeşitliliğine sahiptir. Yerel değerlerin korunması ve kullanılmasından sorumlu yer aktörlerin bu gücün yönetimine söz sahibi olması için yeniden örgütlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yerel yönetimler, eğitim kurumları, STK'lar, meslek örgütlenmeleri en önemli unsurlardır ■

ÇEKÜL Vakfı "Birleştirici Güç: Doğa, Su, Kültür-Kültür Öncelikli Bölgesel Yol Haritası" raporundan alınmıştır. Fotoğraflar: Zeki Karan

VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ KÜLTÜR VARLIKLARINA HAYAT VERİYOR

Edirne, Vakıf kültür varlığı yoğunluğu bakımından Türkiye'nin en önde gelen bölgelerinden biri. Tarihi olduğu kadar turistik öneme de sahip olan Selimiye Camii, Üç Şerefeli Camii, Eski Cami, II. Bayezit Külliyesi, Alipaşa, Bedesten, Arasta çarşısı, Muradiye, Dar'ülhadis, Yıldırım, Lâri, Taşlık, Gazimihal, Şahmelek, Sittî Şah Sultan, Deferdar, Ayşekadın Camileri, Sokullu ve Saray Hamanları, Ekmekçiade, Rüstempaşa Kervansarayları, Deveci Han, Edirne Lisesi, Atatürk İlköğretim Okulu, Büyük Sinagof ve Bulgar Kiliseleri'nin tamamı Vakıf.

Yalnızca Edirne Merkez'de tesicilli 102 Vakıf kültür varlığı mevcut. Bunlarla birlikte örneğin, Havsa Sokullu Camii, Uzunköprü Muradiye Camii, Keşan Hersekzade Ahmet Paşa Camii, İpsala Alaca Mustafa Paşa Camii, Kırklareli Hızırbey, Karacaibrahimbey, Kapan Camileri, Hızırbey Bedesteni, Lüleburgaz Sokullu Külliyesi, Vize Gazi Süleyman Paşa Camii, Babaeski Cedit Ali Paşa Camii, Büyükkarışran Çalgaloğlu Rüstempaşa Camii, Pınarhisar Hundi Hatun Camii ve Edirne Bölge Müdürlüğü sorumluluk alanında bulunan birer vakıf eseri.

Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü, dönem dönem ihtiyaçlar ve imkânlar ölçüsünde bu eserlerde çeşitli onarımlar ve bakım faaliyetleri sürdürüyor. Bu, bazı Vakıf kültür varlıklarında büyük ve kapsamlı, bazılarında ise basit onarımlar şeklinde gerçekleştiriliyor. Yakın bir zamanda tamamlanan Üç Şerefeli Camii, Eski Cami, II. Bayezit Külliyesi

onarımları gibi çok büyük ölçeklieler yanında, basit onarım kapsamında sayılabilecek, eserin yalnızca bir bölümünü onarmayı kapsayan sayısız faaliyetler ve proje çizimleri de yapılıyor.

Halen Edirne Merkez Süleymanpaşa Camii, Atık Ali Paşa Camii ve Büyük Sinagof'da kapsamlı onarımlar çalışmaları sürdürülüyor.

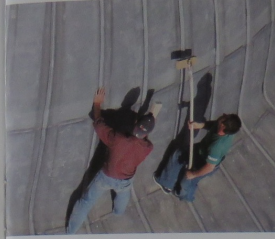
Cami restorasyonları

Bostanpazarı'ndaki Süleymaniye Camii olarak da bilinen Süleymanpaşa Camii'ndeki onarım 2012 yılı Aralık

ayı içerisinde başladı. Onarım kapsamında caminin yıkık olan son cemaat mahallî tekrar yapılacak, yine yıkık olan minaresi tekrar inşa edilecek. Bununla birlikte caminin güzelliklerini bezemelerinin elden geçirilmesi ve çevre düzenlenmesinin yapılması da planlanıyor. Ağustos 2014'e kadar sürmesi beklenen bu çalışmalar için Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından 2 milyon lira harcanması öngörüldü.

Selimiye arkasında Müftülük ya-

Edirne Büyük Sinagof

kındaki Atık Ali Paşa Camii onarım çalışmalarına da 2012 yılı Aralık ayı içerisinde başlandı. Buradaki çalışmaların yaklaşık bir yıl sürmesi ve 2013 yılı Aralık ayında tamamlanması hedefleniyor. Bu iş için ayrılan tahmini ödenek tutarı 450 bin lira civarında. Dünya Mirası Vakıf Abide Selimiye'nin yanı başındaki Atık Ali Paşa Camii'nde başlatılan restorasyon faaliyetleri kapsamında öncelikle şerefesine kadar yıkık olan minare tamamlanacak, eskiye yakın yenilenecek, bahçe düzenlemesi yapılacak ve bahçe ihata duvarları elden geçirilerek eksik olan kusurları yenilenecek.

Büyük Sinagof

2010 yılının sonunda Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından başlatılan Büyük Sinagof onarımı ise halen sürüyor. Metruk vaziyette olan Büyük Sinagof ve İdari Müstamil Binası onarımının tamamlanmasının ardından Edirne, camileri ve kiliseleri yanında sinagoflar birlikte süzüşiz ibadethaneleri ile dinlerin kardeşliğine daha anlamlı işaret eder hale gelecek.

Kurşun kaplamalar

Geçtiğimiz aylarda, Türkiye'de yalnızca Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan kurşun bakım onarım işinin ilk aşaması 2012 yılı içerisinde tamamlandı. Bu kapsamda Edirne Merkez'de bulunan 32 Vakıf kültür varlığının üzerlerindeki kurşun kaplamaların bakımı yapıldı, gerekli görülen yerlerinde onarım ve yenileme çalışmaları yapıldı. Bu çalışma ile Vakıf kültür varlıklarının kurşun kaplamalarının uzun ömürlü olması amaçlandı.

Kurşun bakımı işinin ikinci aşaması da Edirne ilçeleri ve Kırklareli merkez ve ilçelerindeki, kurşun bakımı yapılması öngörülen 10 Vakıf kültür varlığı ile ilgili ihalelerin yapılmasıyla başladı. Hava koşullarına göre bu işin de 2013 yılının ilk ayları içerisinde tamamlanması hedefleniyor.

Yakın dönemde Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından tamamlanmış olan bir restorasyon da Ayşekadın Camii. Bu caminin, temelinde oluşan statik şüpheler nedeniyle yıkılma tehlikesine karşı çelik çukaklarla sarıldı ve çatlakları giderildi. Kubbesinin kurşun örtüsü tamamen yenilendi. Son cemaat mahallî tekrar düzenlendi. Bunlarla birlikte iş mekan da tamamen elden geçirilerek gelecek nesillere bu Vakıf kültür varlığının taşınması yönünde olumlu bir adım atılmış oldu ■

Yazı-Fotoğraf:

HASAN HÜSEYİN MAYALAR

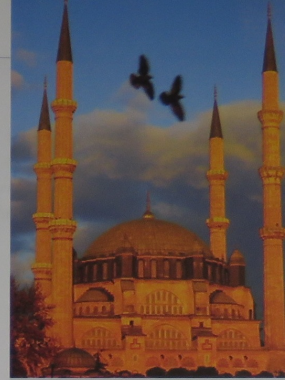
Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü

Süleymanpaşa Camii

Atık Ali Paşa Camii

EDİRNE VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne tasra teşkilatını oluşturulan bağlı 25 Bölge Müdürlüğü'nden birisidir. Edirne ve Kırklareli il ve ilçelerinin tamamı sorumluluk alanını oluşturur. Ana faaliyet konuları, Vakıf kültür varlıklarının bakım ve onarımları, Vakıf gayrimenkullerinin kira işleri, muhtaç vatandaşlara kuru gıda dağıtımı, muhtaç aylığı ve eğitim yardımları verilmesidir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, özel bütçeli kuruluşlardır. Faaliyette bulunduğu alanlarda, yaptığı yatırımlarda özkaynaklarını kullanır. Vakıf gayrimenkullerinden elde edilen kira gelirleri ile kültür varlıklarının onarımları, muhtaçlara yardım ve diğer işler yapılır.

Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Edirne ve Kırklareli Merkez ilçelerinde, önceden belirlenmiş olan vatandaşlara yönelik, içerisinde 15'er çeşit gıda maddesi bulunan kuru gıda paketlerinin her ay dağıtımını yapmaktadır. Muhtaclığı tespit edilmiş engelli ve yetimlere muhtaç aylığı verilmekte, aynı şekilde ilkökullü, ortaokul ve lise öğrencilerine de eğitim yardımları yapılmaktadır ■

ENEZ'İN KÜLTÜR MİRASI TURİZMİ CANLANDIRIYOR

Antik çağın kara, deniz ve bilgisayar ulaşım yolları üzerindeki kurulan Enez kenti, 40 yılı aşkın bir süredir devam eden arkeolojik kazılarıyla, tarihi gün ışığına çıkarmaya devam ediyor.

Zamanın büyük kısmını Enez'de geçiren kazı başkanı Prof. Dr. Sait Başaran, arkeolojide yeni tekniklerin kullanılmasını Enez'in sahip olduğu kültür hazinesine artık daha kolay ulaşılabileceğine dikkat çekiyor. Başaran, bu yıl yürütülen çalışmalar hakkında önemli bilgiler verdi.

Enez'de kazı dönemi sona ermesine karşın, Edirne İl Özel Idaresi mali desteğiyle restorasyon ve çevre

düzenleme çalışmaları yıl sonuna kadar devam etti. Bu yıl kazılarda MO 7. yy'dan günümüze uzanan tarihi süreçlere ait pişmiş toprak, maden ve mermer eserler elde edildi. Müzeye teslim edilen tarihi eserler yakında teşhir vitrinlerinde sergilenecek.

Kazılarda yeni bulgular

Enez'de son dönemde Su Terazisi Nekropolü'nde MO 7. yy ile Hellenistik dönem sonuna kadar olan süreçte kullanılan nekropol-mezarlık ortaya çıkarıldı. Ipsala yolu kavşağı inşaattı nedeniyle başlatılan çalışma dört ay sürdü. Nekropolün tabanını su almasından dolayı çamur içinde kalan tabakadan çıkan eserler, iyi korunmuş olarak ortaya çıktı.

Başaran, Taşaltı Gölü kıyısındaki Kral Kızı Bazilikası kazısında, narteksten denilen giriş kısmını ortaya çıkardı-

larını ayrıca vurguluyor. Savaşçı ve alet konulu, MS 2. yy. Roma dönemi-ne ait yüksek kabartma, mermer bir lahut parçası da ortaya çıkarılan diğer önemli eserlerden biri.

Şehir surları belirlendi

Bu yıl Alman üniversitelerinden gelen bilim adamlarıyla birlikte yeni teknolojik uygulamalar yapıldı. Göllerin çevresinde karotlarla yapılan sondajlarda, Enez'de çevresindeki sulak alanların oluşum sürecine ilişkin sorulara yanıt arandı. Profesör Başaran, yapılan sondajlarda, göllerin ilişkin zaman deniz, ne zaman tatlı su olduğunu tespit etmeye çalışıldığını, limanların ne zaman kullanıldığını ve kentlin denizle olan bağlantılarını ortaya koymaya çalışıldığını da belirtti.

Prof. Dr. Sait Başaran, Alman ekiple ortak yürüttükleri arkeo-fizik çalışmasında toprak altında radar yöntemini uyguladıklarını ifade ederek, "Bu çalışmada şehri çevreleyen surlu tespit ettik, bu son derece önemli bir gelişme. Sur, Taşaltı gölü kenarını takip ederek mendirekle birleşiyor. Kontrol kazısı yaptık, radarla jeofizik çalışmamız Enez için uygun bir yöntem olduğuna anlдық" dedi. Bu çalışmada 8x8 metre boyutlarında, bir metre duvar kalınlığında, deniz feneri olduğu tahmin edilen bir yapı kalıntısı da tespit edildim.

Kaleded restorasyon

Enez'in kalbi olan kaleded ise, koruma ve çevre temizliği çalışmaları sürdürüldü. Daha önce ortaya çıkarılan duvar kalıntıları sağlamlaştırıldı, bir kısmı çökmüş olan duvarlar onarıldı. Ayasofya Müzesi-Fatih Camii'nin yıllardır beklenen restitüsü-

Has Yunus Bey Türbesi'nde restorasyon tamamlandı

yon ve restorasyon projeleri Anıtlar Kurulu'nda çıkmış. Önümüzdeki dönemde yeniden ayağa kaldırılması mümkün olacak. Bir süre önce yapılan kamulaştırma sonucunda kalenin içindeki özel mülkiyetli alanlar da kaldırıldı.

Türbe onarıldı, Türk mezarlığı temizlendi

Diğer bir çalışma Has Yunus Bey Türbesi'nde ve çevresindeki mezarlıkta yapıldı. 18 dönüm alana yayılan Türk mezarlığında 16 ile 18. yy'lara ait, üzerlerinde önemli hat sanatı örneklerinin bulunduğu sandukalar ve mezar taşları var. Çalışmada alan temizlendi, mezar taşları ortaya çıkarıldı.

Sait Başaran, Has Yunus Bey Türbesi'ndeki çalışmayı şöyle özetledi: "Türbenin dışında 2008'de yaptığımız derz çalışmasını içeride de yineledik, beton ve çimentoyu uzaklaştırdık, orijinal Horasan sıvasıyla sıvadık. Duvarlar neydesey yıkılmak üzereydi, 5 ton enjeksiyon harcı kul-

lanarak sağlamlaştırdık. İç mekanın bir köşesinde sıvanın altından fresk çıktı, önemli bir buluş diye temizleyerek bıraktık. Çimento harçlı zeminin altında da şehane denilen altıgen tuğla döşeme çıktı, onları da ortaya çıkardık."

Enez turizm canlanıyor

Kültür mirasının ortaya çıkarılması ve korunması Enez'in turizmde canlanık kazandı. TRAKAB'ın projeksiyle Kale Caddesi parke taş döşendi. Tarihi eserlerin yanına bilgilendirme panoları yerleştirildi. Yazın 50 bine ulaşan ilçe nüfusu, kültür turizmine katkı sağlarken, İstanbul ve Yunistan'dan gelenler ilçeyle gelmeye başladılar. Yazın Enez Kalesi'ni ziyaret edenlerin sayısı 500 kişiyi geçiyor. ■

Haber-Fotoğraf: Zeki Kar

TRAKAB'ın yürüttüğü projede Enez'de Kale Caddesi parke taş kaplandı ve tarihi eserlerin yanına bilgilendirme panoları dikildi.

Enez'in Kültür Mirası

Enez Kalesi

Enez Kalesi, içinde pek çok binanın, Ayasofya kilisesiyle sapaellerin, mahzenlerin ve çeşitli yapılara ait mimari kalıntıların bulunduğu Enez'in en önemli tarihi eseridir. Arazi yapısına uygun olarak inşa edilen kalenin surlarının uzunluğu 700 metreyi geçer. 3 metre kalınlığı varan duvarları bulunan kalenin surlarının yüksekliği doğu tarafındaki ana girişte 25 metreyi bulur. Surlar duvarlarında biri yuvarlak, biri altıgen, biri beşgen, diğerleri dörtgen olmak üzere 12 kule yer alır. Kaleyeye biri şehir tarafında diğeri kuzeybatıda yer alan iki kapıdan girilir. Güney taraftaki 130 metre uzunluğundaki mendirek hala ayakta. Bu yönde iç limana girilen büyük bir kapı bulunmaktadır.

Enez Ayasofyası (Fatih Camii)

Kalenin güneydoğu köşesinde, Bizans dönemi yapısı olan Ayasofya Kilisesi yer alır. Fatih Sultan Mehmet'in Enez'i aldiktan sonra camiyeye çevirdiği kiliseye Fatih Camii adı verildi. Apit, yani kilisenin ön kısmındaki yarım daire bölümü haric 38x21 metre boyutlarındaki yapının, mimari özellikleri 12. yüzyılda inşa edildiğini gösteriyor. Harç planında yapılan Ayasofya Kilisesi, freskleri, taş ve tuğla işçiliğindeki zenginliğiyle dikkat çeker. Bizans'ın önemli eserleri arasında yer alır.

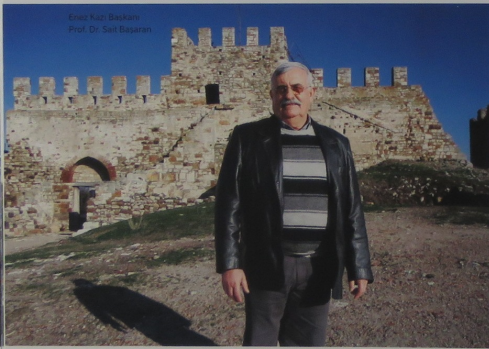
Has Yunus Bey Türbesi

Enez fatihlerinden Kaptanı Derya Has Yunus Bey, şehrin güneyinde. Ayalan Gölü'nün kıyısındaki Hagios Epifanos sapaeline yatmaktadır. Mezar sapaeline olan bu minî kilisenin boyutları 5,8x5,1 metredir. Mimari özelliklerinden, Bizans'ın son dönemine yapıldığı anlaşılıyor. Türbenin yanında sanat eser sandukaları ve mezar taşları bulunan Osmanlı mezarlığı yer alır.

Nekropolisler-Mezarlıklar

Bugüne kadar yapılan arkeolojik kazılarda Ainos antik kentinin nekropolis denilen mezarlık alanları ortaya çıkarıldı. Bunlar, Taşaltı, Çakılık ve Su Terazisi nekropolisleridir. Bu mezarlıklarda, zengin kişilerle kentlin gelirlerini ne ait anıtsal mezarlar yer alır. Bu mezarlar, ölüye büyük saygı gösterilen köklü bir gömü geleneğini yansıtmaktadır. Aynı zamanda, normal gömü ve yakarak gömme gibi farklı ölü gömme gelenekleri, Ainos'ta farklı inançlardaki insanların bir arada yaşamakta olduğunu göstermektedir. ■

Enez Kazı Başkanı Prof. Dr. Sait Başaran

100. YILINDA BALKAN SAVAŞI'NDAN BALKAN BARIŞI'NA

Prof. Dr. AHMET DAVUTOĞLU*

Biz bilinçli şekilde 1912'nin 100. yılında Edirne'yi seçtik ve bilinçli bir şekilde "gelin birlikte 2012 yılını 100. yılında Balkan Savaşından Balkan barışına yılı ilan edelim. Savaşık, hesaplaştık, ama geleceği geçmişin on yargıları üzerine değil, ortak barış havzası olarak yeni bir vizyon üzerine kuralım" dedik.

Edirne bir başşehirdir. Konjonktürel olarak bir devlete merkezlik yapmış bir başşehir değil, o devleti kuran büyük iradenin, o devleti kuran büyük milletin ruhunu, estetiğini, gücünü, kudretini ve insanlık merhametini yansıtan, imaretlerini barındıran Edirne. Başşehirler baş eğmezler, teslim olmazlar, herkes onu terk etse dahi o şehrin ahali o şehire birlikte o imtihani verir; Edirne bu imtihani vermiş bütünü bir şehirdir.

Ben Ankara'nın iki duruşunun olduğunu düşünüyorum; bir Edirne, bir Gelibolu ve Çanakkale. Edirne müdafası, bir milletin hani Asya'ya sürmelik için yeni bir saldırganı muhatap olduğu yerdir, "ben Avrupa'da kalacağım" iradesinin savunma hatıdır. Türkleri karşı 100 yıllık bir rüyayı Türkiye Asya'ya kadar sürmek. Şükri Paşa, askerleri ve Edirne ahali, bugün de bizim söylediğimiz bir iradeyi tarih sahnesinde haykırıyorlar, Türkler Avrupa'daki, Avrupa kalacaklar ve Avrupa tarihi Türkler olmadan yazılmayacak. Edirne müdafası, bu yolu Ankara'na da önünü açmıştır. Nasil Edirne müdafasında bu irade

gösterilmiştir, İstiklal Harbinde de Gazi Mustafa Kemal ve o büyük kahraman millet Ankara'da Anadolu'dan bizi sökmek istemiyorduk.

Diş politikamız Balkanlar'da, Ortadoğu'da, Kafkaslar'da, Orta Asya'da, Afrika açılımında iki unsuru one çıkarttığımız görürsünüz. Bir, bu çevre havalarda tarihin normalleşmesini istiyoruz. İki, geleceğe kriz odaklı değil, vizyon odaklı bakmak istiyoruz, on yargıları değil, bir ufukla bakmak istiyoruz.

Avrupa'da ne zaman bir karmasadan bahsedilse, Balkanlar gibi denir, ne zaman etnik çatışma, dini çatışma olsa hemen Balkanlar akla gelir ve zannedilir ki oryantalist bir bakışla, Balkan milletleri birbirine öldüren, kana susamış milletler, hep böyle yaşadılar. Bakınız, 19. yüzyılın son çeyreği, ikinci yarısı ve 20. yüzyılı dışarı alırsanız, paranteze alırsanız, ondan önceki uzun asırlar Balkanlar'da barış anıdır. Edirne, Filibe, Selanik, Saraybosna, Üsküp, herhangi bir çatışmayı ve savaş 19. yüzyılın sonlarında, Balkan Savaşı'na kadar neredeyse görmediler. 20. yüzyıl bu bölgelerin tarihinde bir parantezdür, maalesef kötü bir parantez. Balkan Savaşları, Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Soğuk Savaş ve Soğuk Savaş sonrasında Bosna'da ve eski Yugoslavya'da çıkan çatışmalar. Bu savaşların hiçbirisi de Balkan milletlerinin kendi iradelerine ortaya çıkmış savaşlar değildir. Şimdi

biz bu parantezi kapatmak istiyoruz. Tarihin normalleşmesinden kastım, birbirimize bakışımızın, birbirimizi anlayışımızın yeni bir zihniyetle ele alınmasıdır.

Balkanlarla ilgili olarak tarihin normalleşmesinin beş unsuru vardır. Bunlar, şehirlerin normalleşmesi, devletlerin normalleşmesi, bölge ser bir alan oluşturma, yeni bir Avrupa'da yeni bir Balkanlar kurmak ve küresel düzende Balkanların yeni bir yer edinmesidir.

Balkanlarda tarihin normalleşmesinin birinci unsuru şehirlerin normalleşmesidir. Edirne'nin, Selanik'in, Üsküp'ün, Saraybosna'nın 16-17. yüzyıldaki, hatta 19. yüzyıldaki dünya ekonomisinde yerlerine bakan, bir de şimdiki dünya ekonomisindeki yerlerine bakan, çok büyük bir düşüş vardır. Selanik, Üsküp, Edirne Balkanlar'daki optimum konumuna her türlü ticaret ve kültür akışının merkezidi, şimdi daralmış bir alanda. Selanik, Üsküp, Edirne doğu hinterlandından koptu. Bizim politikamız, bu çıkmaz sokakları ortadan kaldırmak ve şehirlerimizi doğal hinterlandlarıyla bütünleştirmek, paylaştırmak, kaynaştırmak. Balkanlar'daki tarihi şehirler birbirlerine tekrar eklenmelidir.

Balkanlarda tarihin normalleşmesinin ikinci unsuru devletlerin normalleşmesi, devletlerarası ilişkilerin normalleşmesidir. Soğuk Savaş sonrası dönemde maalesef devletlerarası ilişkiler hala normale-

Özkan Özalp

şemedi, yani Bosna Hersek-Sırbistan ilişkisi, Sırbistan-Kosova ilişkisi, Yunanistan-Makedonya ilişkisi normal bir seyirde takip etmedi. Ne acılar yaşasak yaşayalım, bizim Türkiye olarak Balkanlardaki politikamız, bütün halklara tekrar buluşma, kaynaşma politikasıdır. Çünkü, Osmanlı arşivi olmadan Sırbistan tarihi, Bulgar tarihi, Yunan tarihi yazılmaz. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, bütün o acılar yaşadık-tan sonra Balkan Pakti'na da öncülük yapmıştır. Atatürk 1931 yılında İkinci Balkan Konferansında Ankara'da ne diyor "... denlebilir ki, Türkiye Cumhuriyeti düç oldu bugünkü Balkan devletleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun yarışı yavaş parçalanmasının ve nihayet yarışı tamamının son neticesidir. Bu itibarla Balkan milletlerinin asırlara şamil müşterek bir tarihi vardır. Bu tarihi emelli hatırlar varsa da, onlara sahip olmakla bütün Balkanlar müşterektir."

Balkanlarda tarihin normalleşmesinin üçüncü unsuru bölgesel bir alan oluşturmaktır. İstiyoruz ki, ekonomik olarak, kültürel olarak siyasi olarak Balkanlardaki her bir millet birbirine tam anlamıyla entegre olsun.

Balkanlarda tarihin normalleşmesinin dördüncü unsuru yeni bir Avrupa'da yeni bir Balkanlar

kurmak. Sovyetlerin çöküşüyle birlikte Balkanlar, Orta Asya yeni bir jeopolitik bir alan doğdu, bir deprem yaşandı. 2002'de 11 Eylül üzerinde bir güvenlik depremi yaşandı. 2011'de bir ekonomik politik deprem yaşandı. Eger Avrupa Birliği yaşarsa Avrupa Birliği içinde bir takım havzalar doğacak. Nasil İskandinav, Kuzey ülkeleri var, Orta Avrupa ülkeleri var Fransa ve Almanya, Akdeniz ülkeleri bir çekim alanı oluşturmaya çalışıyor, bir de Balkan ülkelerinin çekim alanı olmaları Avrupa Birliği başarıyla sürerse. Avrupa Birliği krize düşerse, bundan en fazla olumsuz etkilenecek yer Balkanlardır. 90'lı yıllardaki mikro etnik milliyetçilik ve parçalanmadan çıktıkları en önemli yol, bir Avrupa Birliği ümidinde tekrar bütünleşmeydi. Şimdi o ümit kaybolursa tekrar mikro etnik parçalanmalara gidebilir Balkanlar.

Balkanlarda tarihin normalleşmesinin beşinci ve son unsuru küresel düzende Balkanların yeni bir edimesi, küresel ekonomiyi politike, küresel siyasete ve küresel kültürde. Bugün küresel kültürün en büyük açmazı ve en büyük problem alanı, küresel kültürde çok kültürlülüğünün mikro ünitelerde yaşayabilmek kabiliyetidir. Balkanlar bu pratiği geçmişte

"Kimsenin toprağında gözü-müz yok, kimseyle emperyal bir ilişki içine girmek istemiyoruz. Osmanlı rüyaları içinde de değil. Tarihi hep beraber tekrar okuyalım, sükunetle bakalım. Bizim dış politikalarımızın esası, korktuğumuz coğrafyalarla tekrar bütünleşmektir. Biz Balkanlar'dayız, Balkanlar bizde. Biz Balkanlarız, Balkanlar bizim. Bizi Balkanlar'dan koparmak Avrupa'dan koparmak mümkün değil. Geleceğimizizde Balkan milletleriyle birlikte bir barış geleceği olacak bunu hep beraber gerçekleştireceğiz."

yaşadıkları için gelecekte de yaşayabilirler. Saraybosna'da Başarı'da yürürken aynı sokak üzerinde gidene kadar kilsenin, caminin, havranın arka arka sokaklarda beraber bulunabilmesi, Üsküp'te bunun olması, Selanik'te olmuştuk büyük kürsü kültür için bir umuttur ve birer ilham kaynağıdır. Balkanlar küresel kültüre parçalanmış bir coğrafyanın yansıması değil, aksine bütünleşmiş bir kültürün omurgası olarak taşıdığı emeldir.

Madem Edirne gibi şirsel bir şehirdeyiz, şir gibi bir Selimiyenin huzurundayız, Rumeli den bahsedince Yahya Kemal den birkaç mısra okumadan olmaz. Birha Kemal diyor ki, "Üsküp ki Yıldırım Beyazıt'ın hanıydırdır. Evladı fatih'na onun yadı-garıdır. Üsküp ki Şahar Dağı'nın devamiydi Bursa'nın bir lile bahçesiydi dökülmüş temiz kanın. Kalbinde bir hayali kapalı kaybolan şehir ayrılmanın bıraktığı hıran derinindedir. Çok sürse ayrılık, aradan geçse sen bile sende olmasak bile sen bidesin gene."

* Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU'nun 11. Bölgeleşik Konferans vesilesiyle 29 Aralık 2011 tarihinde Trakya Üniversitesi Balkan Kongre Merkezi'nde verdiği konferansından kısıtlıdır.

100. YILINDA BALKAN SAVAŞI VE EDİRNE SAVUNMASI

Osmanlı, Rumeli'ye ayak bastıktan 30 yıl sonra Adriyatik kıyılarına ulaşan bir imparatorluk kurmuştu. Rumeli fihutah ertesı, bir 'Balkan ülkesi' görünümü kazanan Osmanlı devletinin doğal ve siyasi coğrafyası içinde Balkanlar'ın özel bir önemi bulunmaktaydı. XX. yüzyılın başına kadar ekonominin ve beşeri gücünün büyük bir kısmını buradan elde etmişti. Örneğin Selanik'in 1909 yılı bütçesinde geliri (varıdad) 2 milyon 275 bin 400 altın, gideriyse 1 milyon 254 bin altındı. Balkanlar'ın servetinin yanı sıra, Osmanlı'nın okur-yazar nüfusunun büyük kısmı da bu coğrafyada yaşamaktaydı. Yeterenci ocagının çoğunluğu Balkanlar'dan devşirmişti. Osmanlı aydınlarının birçoğu da Balkan kökenliydi. Farklı etnik unsurların bileşimi olarak nitelenen Osmanlı kimliğinin, büyük ölçüde Balkanlar'daki çeşnidən oluştuğu kabul edilmektedir. Bu renkli coğrafyada, imparatorluk hogörüsü altında

halklar, yüzyıllarca bir arada barış içinde yaşadılar.

Osmanlı, XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, batılı ülkelerin baskılarıyla Rumeli'yi kaybetmeye başladı. 93 Harbi olarak adlandırılan 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan başlayarak, Balkan Savaşı'yla noktalanan süreçte, Osmanlı, Batı'daki topraklarını tamamen kaybetti.

Tarihiçi Zafer Toprak, Balkan Savaşı'nı dünya ve Türkiye tarihi açısından bir dönüm noktası olarak niteler. 'Birinci Dünya Savaşı'nın provası' niteliğindeki Balkan Savaşı, XX.yüzyılı başlatan ve dünyayı bir felakete sürükleyen Birinci Dünya Savaşı'na yol açmış, bu savaşın kurduğu düzene, İkinci Dünya Savaşı'nı tetiklemiştir. Osmanlı için Balkan Savaşı sonun başlangıcıdır. Türkiye, 1912'de Balkan Savaşı'yla başladığı bu dönüşüm sürecini, Cihan harbiyle sürdürmüş ve Milli Mücadele ile sona erdirmişti. Tarih Zafer Tunaya, "Balkan Harbi kazanılmamış bir istiklal

savaşı özelliklerine sahiptir" diyerek, Balkan Savaşı'nın ulusal bilincimizin oluşum sürecinin önemli bir aşaması olduğunu vurgular. On yıldan fazla süren bu dönemin sonunda, Osmanlı'nın Avrupalı kimliği tükenmiş, Türk ulusal kimliği gelişerek Cumhuriyet doğmuştur.

Balkan Savaşı

Osmanlı Devleti, 1908'deki İkinci Meşrutiyet'in ardından gelişmelere yön veremeyecek durumdaydı. Siyasi boşluk ortamında Bulgaristan bağımsızlığını ilan etmiş, Avusturya-Macaristan Bosna Hersek'i ilhak etmiş, Yunanistan ise Girit'i kendii topraklarına katmıştı. Osmanlı Hükümeti bütün bu oldu-bitileri kabul etmek zorunda bırakıldı. Ancak, Arnavutluk isyanı ve İtalya'nın 1911'de Trablus'a saldırması gelişmeleri trımandırdı. İtalya ile savaşı, içte ve dışta Osmanlı'yı zorlayan durum oluşturmuş, bu fırsattan yararlanan Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ve

Şakir Paşa'nın Kiyık Tabii İskani Anıtı

Yunanistan, Makedonya'yı paylaşmak ve Osmanlı'nın Rumeli'ndeki topraklarını ele geçirmek amacıyla birleşmişlerdi.

Osmanlı yetkilileri, Balkanlar'da bir savaşın çıkmasına ihtimal vermiyor, kimi çevrelerin, devletin savaşı hazırlıksız yakalanmasının koşullarını hazırlamak için giriştiği lobi faaliyetlerini ve Balkan ülkelerinin savaşı hazırlıklarını görmeyen geliyordu. Bu gaflet içinde, Sırpların Avrupa ülkelerinden satın aldıkları top ve silahlardan Selanik Limanı üzerinden sevkiyatına tahin izin verilmişti. 1912 baharında dört Balkan ülkesinin ittifak yapmasının ardından savaş kaçınılmazdı. Ancak, çıkması muhtemel savaşı Osmanlı'nın yenileceğine ihtimal verilmiyordu. Oysa Osmanlı ordusu politik çekişmelerin ağına düşürülmüştü.

Ekim 1912'de Karadağ, Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan sırayla Osmanlı devletine savaşı ilan etti. Balkan Savaşı, doğuda Trakya, batıda Makedonya, Arnavutluk cephelelerinden cereyan etti. Denizde de Yunan

donanması Ege adalarını işgale girişti. İsyan halinde bulunan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.

Trakya cephesinde, Abdullah Paşa komutasındaki Doğu ordusu, 22-23 Ekim günleri Bulgarlar karşısında ağır bir yenilgi alarak Çatalca'ya çekildi. Bu arada kuşatılan Edirne işgale direniyordu. Batıda Ali Rıza Paşa komutasındaki kuvvetler de 23-24 Ekim'de Sırp'lara yenildi. Kosova, Piriştine ve Üsküp kaybedildi. Tahsin Paşa'nın 35 bin kişilik ordusuya savaştan teslim ettiği Selanik ise 8 Kasım'da Yunanların eline geçti.

Art arda gelen başarısızlıklar üzerine hükümet istifa etti. Yeni hükümet döneminde atışes ilan edilerek, Londra'da barış görüşmelerine başlandı. Müttetfikler, direnen Edirne'nin Bulgarlara terk edilmesini istiyordu.

İkinci Balkan Savaşı

30 Mayıs 1913'te Londra'da imzalanan antlaşmayla, Türkiye-Bulgaristan sınırı Midye-Edirne hattı olarak kabul edildi ve Edirne

Bulgarlar'a terk edildi. Elde ettikleri başarıları kendileri bile insanmakta zorlanan Balkan ülkeleri, kısa bir süre sonra, Osmanlı'nı yarattığı boşlukta Makedonya'nın paylaşılması konusunda kendi aralarında anlaşamadı. Bulgaristan'ın Haziran 1913'te müttetfiklerine saldırmassıyla ikinci Balkan savaşı başladı. Bulgaristan, önce Makedonya'daki Sırp ve Yunan kuvvetlerini yendi. Ancak birleşen Sırp ve Yunan ordusu, karşı saldırıyla Bulgarları püskürttü. Birinci savaşı katılmayan Romanya ise Dobruca'ya girdi. Balkan ülkeleri, savaşın ikinci evresinde birbirleriyle savaşı tutuşunca, 21 Temmuz'da şehre giren Türk birlikleri karşılık görmeyen Edirne'yi geri aldı. 10 Ağustos 1913 Bükreş ve 29 Eylül 1913 tarihli İstanbul antlaşmalarıyla, Bulgarlar daha önce kazandıkları toprakların büyük bölümünü kaybetti. Yunanistan; Selanik, Kavala ve Makedonya kıyı seridini elde ederken, Sırbistan; Makedonya'nın kuzey kesimini, Romanya; Dobruca'yı aldı. Osmanlı ise, Balkanlar'daki topraklarının tümünü kaybetti ■

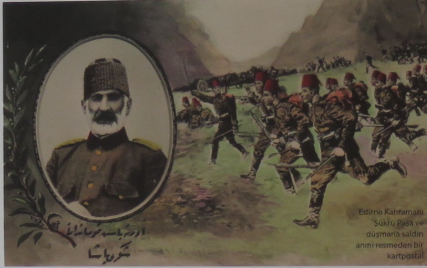
Sahilci Miran Yurdanar'ın Sanatçısı Balkan Savaşını İzlediği Balkan Savaşı Kabaartması

160 GÜNLÜK DİRENİŞ EDİRNE SAVUNMASI

Edirne bir serhat şehri durumu na geldikten sonra, kuvvetli bir kale haline getirilmeye çalışıldı. Tabiyalar ve istihkamlara zamanın şartlarına göre mükemmel bir müstahkem mevki haline getirilen şehirde; 53 bin askerle, 106 bin sivil bulunmaktaydı. Ancak 1912-1913 kışında, o zamana kadar gördüğü felaketlerin en büyüğüne sahne oldu. 9 Ekim 1912'de Maraş kesiminden saldırarak şehri bir baskunla ele geçirmek isteyen Bulgarlar, şiddetli karşılık görmeleri üzerine başarılı olmadılar. Ardından 22 Ekim'de Edirne'yi kuşatma altına almaya başladılar. Kalenin komutanlığına yeteneği, enerjisi, askeri ve insani meziyetleriyle tanınmış Mehmet Şükrü Paşa getirilmişti. 480 top, çok sayıda makinelî tüfek, cephane ve malmaze ile gıda stoğu, uzun zaman yetecek durumdaydı. Ancak tuz, gaz ve şeker stoğu, hastane ve tıbbi malmaze yeterli değildi.

Kuşatmanın aşamaları

Kanlı çatışmalar ve kahramanlıklar dinstanlarıyla dolu Edirne savunma-

sı başlıca üç aşamada gerçekleşti. Saldırının başlangıcından 22 Kasım 1912'de imzalanan mütarekeye kadar olan dönemde Bulgarlar, kaleyi hücumla almak yerine, bombardıman ve propaganda yollarına başvurdular. Kasım ayı başından itibaren, yoğun topçu ateşleri, bir yandan şehir tahrip edilirken, diğer yandan uçuklardan atılan bildirirlerle, halk ve asker teslim

olmaya çağırıldı. Şehrin birçok semti, bombardıman sonucu çıkan yangınlarla harap olurken, Maraş ve Kartaltepe'de kanlı çatışmalar meydana geldi. Şehirde yiyecek sıkıntısı başgöstermeye başladı.

23 Kasım 1912'de Osmanlı devletiyle müttelifler arasında mütareke imzalanarak, Londra'da barış görüşmelerine başlanmıştır. Mütareke sırasında Osmanlı hükümeti barış yapılabacağına inanarak Edirne'yi desteklediler. Ancak Bulgarlar, şehir için denlerin geçmesine izin verilmemesiyle; hem ordularını ikmal etmiş, hem de şehre soktukları ajanlar aracılığıyla, halk üzerinde yıkıcı etki yaratmışlardır. Bu arada Edirne'nin teslimini ongenen bir teklifin Kamil Paşa hükümetince kabul edildiği haberinin yayılması üzerine, Şükrü Paşa İstanbul'a, "Teslim olmayacaklarını ya kahramanca öleceklerini veya mukaddes payitahtı şanlı terkedeceklerini" bildiren bir telgraf çekti. Kamil Paşa kabinesi düşmüş yerine Mahmut Şevket Paşa hükümeti geçmiştir. İstanbul'dan cevap olarak gelen telgrafta, "Edirne'nin savunulması için ne fedakârlık gerekirse yapılması" bildirildi.

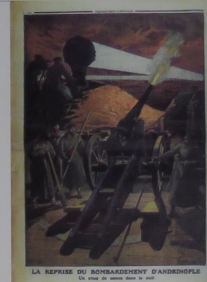

Bombardıman dehşeti

Müttefiklerin aşırı istekleriyle sonuca ulaşmayan müttarekenden 21 Ocak 1913'te sonra ermesiyse, birliklerin takviye eden Bulgarlar yoğun bir saldırı başlattılar. Edirne halkının 'gözü dönmüş, amansız ve insanlık dışı' olarak tarif ettiği bombardıman, moralmaya açılmıyordu. Tarihçi Richard Hall, Bulgarların bombardımanla birlikte, Edirne ile İstanbul arasındaki radyo bağlantılarını bozmaya çalışmasını, elektronik savaş alanındaki ilk girişim' olarak nitelendirir. Savaşın uzaması üzerine, 13 Şubat'ta Sırp ağır kuşatma topları Edirne'ye getirildi. 17 batıyadan oluşan 120 ve 150'lik obüsler doğrudan fabrikadan gönderilmiştir.

Bulgarlar, Makedonya'daki çıkarlarıyla ilgilenebilmek için bir an önce sonuca ulaşmak istiyorlardı. Ancak askerleri, kısın zorlu koşullar altında bikklik, gerginlik ve moral bozukluğu içindeydi. Riskatmacılar etkili savunmanın getirdiği kışkaktan etkili savunmanın kalkışması cesarete karşısındaydı.

Bulgar topçu zinciri Edirne'ye ateş yağdırıyormuş devam ediyordu. Sofya'daki Fransız askeri atışesi Binbaşlı Marthaler raporunda şöyle yazıyor: "Edirne'nin alınması tümüyle bir silah olan topun şanına atılır. Topçunun bu rolü, Birinci Dünya Savaşı'ndaki önemini önceden temsiliydi. Profesör Hall; Bulgarların Avrupa'ya psikolojik

bombardıman tecavüzünü ve hava bombardımanı dehşetini sokan ilk ülke olduğunu vurgulamaktadır.

Savaşın sonlarına doğru, her iki taraf askerleri de, amansız çarpışmalar şeklinde geçen çarpışmalarla birbirlerini imhaya çalışıyorlar. Şiddetli soğuk her kar altında devam eden çarpışmaların ardından General Ivanof, martın son haftasında kesin hücumu yapmaya karar verir. Bu plan; kuzeybatı, güney ve batıdan bir hazırlık bombardımanını takiben, ana hücumun, Türkler'in güvenlik konusundans endişe duydukları, doğudan yapılmasını öngörüyor.

Edirne'nin düşüşü

22 Mart 1913'te doğu tarafından şehre saldıran Bulgar kuvvetleri, güney cephesine yüklenenekleri izlenimini

verip, doğu tarafından tahkimat sisteminin en ileri ucu olan Ayvaz Baba Tabiyası'nı ele geçirecek şehre hakim olmaya başladı. Gece saat 03.00'te başlayan saldırı sonuç verdi ve Bulgarlar sabah 09.00'da şehre girdiler.

Kurtuluş umudunun kalmadığını anlayan Şükrü Paşa, bir gece önce, düşmana yarayabilecek malmaze ve binaların tahrip edilmesini ve Arda üzerindeki demiryolu köprüsünün atılması emrini verdi. 26 Mart Çarşamba sabahı saat 8.45'te, komuta merkezi olan Hıdırlık Tabiyası'ndaki telsiz telgraf direğine beyaz bayrak çekilerek, Edirne teslim oldu. Saat 13.00'te kılıcı General Ivanof'un teslim eden Şükrü Paşa, bir gece sonra Bulgar kralı tarafından kade edilmiş ve kılıcı törenle kendisine iade edildi.

Edirne Savunması, 18 Ekim 1912'den 26 Mart 1913'e kadar ağır şartlar altında ve üstün düşman kuvvetlerine karşı sürdürüldü. Kale komutanlığına bu savasta, azami 40-50 günlük bir savunma görevi verildi. Savunma imkanları, tesisleri ve gıda durumu bu bile yeterli olmadığı halde, yokluk ve sıkıntı içinde Edirne, 160 gün savunma teslim olmadı. Kale, içinde bulunulan bu koşullar altında, beklenenden çok üstünde görev sergiledi.

Bulgarların Edirne'ye girdikten sonraki davranışları, yabancı basın tarafından, insanlık adına utanç verici olarak değerlendirilmiş, esirlerin topandığı Sarayık'ndeki ada "ölüm ve elem adası" olarak adlandırılmıştı. Binlerce esir, soğuk ve açlıkla boğuşarak, tüyler ürpertici bir şekilde can vermiş, açlıktan ağaçların kabuklarını yiyen Türk askerleri ölüme terk edilmişti.

Edirne savunması sırasında yapılan savaşlarda, kayıplar kesin olarak belirlenemedi. 53 bin kişilik ordunun yüzde 25'inin kaybedildiği tahmin edilmektedir. Kaleyi kuşatan 160 bin kişilik Bulgar ve Sırp kuvvetlerinin kaybı ise 17 binden fazladır ■

Derleyen: Zeki Kar

Kartpostallar:

Bület Bankası arşivi

EDİRNE ŞEHİTLERİNİ UNUTMAYACAK

Cağlar boyunca kavimlerin elde etmek için can attığı, can verdiği Edirne, 1361 yılında Türker tarafından fethedildikten sonra dört asır huzurun egemen olduğu mamur ve mutlu bir dönem yaşadı. Ne var ki imparatorluğun son yüzyılında, eski payitahtın görkemi, düşman işgalinin karanlık perdesiyle gölgelendi. Balkan Savaşı'nda 5,5 aylık direnişin ardından işgale uğrayan kentten yaşadığı zorlu günler, geride tarihe mal olmuş kahramanlık destanları, dramatik öyküler ve anıları gelecek kuşakların belleklerinde de canlı tutacak simgesel anıtlar bıraktı...

Edirne Osmanlı'nın son yüzyılında dört kez düşman işgaline uğradı. Ama felaketi kader günlerin içinden kahramanlık destanları yaratmasını da bildi. Savaşın ve düşman saldırılarının veldi. Savaşın ve düşman saldırılarının veldi. Savaşın ve düşman saldırılarının veldi.

canını vererek bu toprakları kanıyla sulayan şehitlerimiz halkın vefa borcunun simgesi olarak yaptığı şehitlik ve anıtlarda yaşıyor...

Edirne'nin şehitliklerinden Sarayıcı Balkan Şehitliği, Karaağaç Jandarma Şehitliği ile Buçuktepe'deki Şükrü Paşa Anıtı en çok ziyaret edilen şehitliklerdir. Edirne'de sayıları 20'den fazla olan şehitliklerin bazılarının isimleri şöyledir: Kurtkale Karakolu Şehitliği, Kartaltepe Şehitliği, Maraş Şehitliği, Kayapa Şehitliği, Küçük Döllük Şehitlik Anıtı, Cevizlik Şehitliği, Geçkinli Şehitlik Anıtı, Hasköy Şehitliği, Keşan Taburu Şehitliği, Sabuncu Bağları Şehitliği, Yassı Tepe Şehitliği, Mezartepe Şehitliği, Arnavutköy Şehitliği, Hıdırlık Tabya Şehitliği, Asker Hastanesi Şehitliği, Selimiye Camii Şehitliği, Beş Şehitler ve Havsa Şehitliği. Bunlardan

yalnız Beş Şehitler Şehitliği, Kurtuluş Savaşı'nda Edirne'nin Yunan işgalinde bulunduğu sırada şehit edilen beş Türk için yapılmış, değerlerinin tümü Balkan Savaşı sırasında can veren şehitler anısına yapılmıştır.

Sarayıcı Balkan Şehitliği

Edirne Şehitlikleri arasında önemli yeri olan Sarayıcı Balkan Şehitliği Sarayıcı mevkiinde Tunca Nehri'nin sağında, bugün ayakta olan Kum Kasrı Hamamı'nın yanında, Adalet Kasrı'nın karşısında yer almaktadır. Şehitlik Balkan Savaşları'nda Sarayıcı'nda vahşice ölüme terk edilen 20 bin şehidin azı hâtturaları yaratmak amacıyla yapılan toplu mezar ve anıtın oluşumundadır. 14 Ocak 1994 tarihinde törenle ziyarete açılmıştır.

Projesi Yüksek Mimar Nejat Dinçel tarafından çizilen Şehitlik, Heykeltraş Tankut Öktem'in Mehmetçik heykeliyle, Heykeltraş Metin Yurdanur'un Balkan boğuzununu konu alan kabartması önemli özelliklerdir. 12 blok üzerine 100 subay ve 400 erin adı yazılı olan şehitlikte, şadırvan ve namazgah da bulunmaktadır.

Şehitliğin nehir tarafından eski anıt 1939 yılında Edirne Muhafaza-i Mekabir-i İslamiye Cemiyeti tarafından yaptırılmıştır. Projesi Trakya Müfettişliği Bayındırlık Müşavirini makam Kemal Altan tarafından hazırlanan bu şehitlik bir tür meçhul asker anıtı niteliğindedir.

Balkan Savaşı'nda Sarayıcı esir kampı olarak kullanılmış, askerlerin yanı sıra şehirden toplanan siviller de burada tutulmuş. Yabancı basının ölümlerini ve elem adası olarak nitelendirdiği Sarayıcı, açık, hastalık ve soguktan can veren binlerce insana mezar olmuştur.

Sarayıcı Balkan Şehitliği

Bir Meydan savaşı ve Geçkinli şehitliği

Balkan Savaşı sırasında yapılan tek meydan savaşı Geçkinli yöresinde iki Bulgar tümeniyle, iki Türk tümeni arasında yapıldı. Özellikle Geçkinli köyü çevresinde yoğun çatışmalar yaşandı. 23 Ekim 1912'de başlayan düşman saldırısında kanlı çarpışmalar olur. Anıt bu savaşta şehit düşen askerlerimiz için Balkan Savaşı'nın hemen bitiminde yaptırılmıştır.

Geçkinli Şehit Anıtı, Süloğlu'nda Geçkinli Yağcı köy yolunun kenarındaki kanlı çarpışmaların meydana geldiği hoyğun üzerindedir. Anıt kare prizma bir taban üzerine monte edilen mermer jandarmasından oluşur.

Dokuz Jandarma Kahramanlık Öyküsü

Söğütlik Jandarma Şehitliği, Karaağaç yolu üzerinde, Söğütlik ormanının bitiminde bulunmaktadır. 26 Mart 1913 tarihinde, şehre doğru

Söğütlik (Dokuz Jandarma) Balkan Şehitliği

taarruz eden Bulgar askerlerine karşı kahramanca savuştuktan sonra şehit olanların adına yapılmıştır. Şehitlik Anıtı'nın piramidal kare tabanı üzerinde, bir buçuk metre yüksekliğinde kale burçlarını andırın kesme taştan yapılan burçlu bir bölümü vardır. Burçlu bölümün üzerinde beyaz mermer sütunun üstünde ise dört taraftan ay yıldız ve üstte de dört küre gülle vardır.

Ön cepheye mozaikli tabanın üzerinde büyük harflerle "26 MART 1913" yazısı vardır. Anıtın üst bölümünü oluşturan mermer üzerinde de şu kitabe yer alıyor: "Fatıha, Balkan Harbi Müdafası'nda şehit olan jandarmaların ruhuna 1913"

Jandarma Şehitliği'nde kimliği belli olmayan 62 Jandarma eri ile isimleri belli olan subay ve sivil şehitlerin mezarları da bulunmaktadır. Bulgar askerlerinin Karaağaç'a girdiği sırada öldürülen Ressam Hasan Rıza'nın "Intikam Taşı" adıyla anılan mezarı da buradadır.

Dokuz Jandarma'nın kıvançla anlatılan kahramanlık öyküsünü ise Dr. Rifat Osman 1927'de yayımladığı bir makalede şöyle aktarır:

"1913 yılının 25 Mart Çarşamba günü sabah düşman kararı bir saldırı başlatır. Her yer silah ve top sesleri, barut kokusuyla kaplıdır. Karaağaç yolu boyunca ortasındaki karakolda bulunan 9 jandarma savaş boyunca gelen askerlerimizi kaçak sanarak çevirir. Biraz sonra erata birlikte subayların da geldiğini görünce acıklı sönün

Geçkinli Köyü Balkan Şehitliği

geldiğini anırlar. Subaylardan birinin jandarma erlerine, Edirne kalesinin düştüğünü, Hıdırlık Tepesine beyaz bayrak çekildiğini, Bulgarların Karaağaç'a doğru geldiklerini ve burada durmanın tehlikeli olacağını söylemesi üzerine, Jandarma mangasını onbaşısı: "Bize bu emri subayımız vermeli, buraya onun emriyle geldik, ancak onun emriyle ayrılmız" der.

"Bu kahramanlar, kente doğru ilerleyen Bulgar askerine atar açarak düşmanın ilerleyişini saatlerce durdurur ve son kurşunlarına kadar savaşarak hepsi şehit düşer."

Şükrü Paşa Anıtı ve Balkan Savaşı Müzesi

Edirne savunması kahramanı Şükrü Paşa'nın Anıt Mezarı Buçuktepe'de yaptırılmıştır. Aynı yerdeki Balkan Savaşı Müzesi, Balkan Savaşı sırasında Edirne'yi kahramanca savunan Şükrü Paşa ve Balkan Savaşı Şehitleri anısına, savunma mevzilerinden biri olan Kiyık Tabya'da inşa edilmiştir. 28 Kasım 2000 tarihinde açılan Balkan Savaşı Müzesi 14 bölüm ve 23 bonnetten oluşmaktadır. Edirne halkı tarafından Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağışlanan silah, belge ve mühimmat sergilenirdiği sergi vitrini, iki top, yemek dağıtım arabası, harita, resim, bilgi notlarını bulunduğu 118 pano, 28 konu mankeni ve seslendirme sistemi ile dönem atmosferi canlandırılmaktadır ■

Sarayıcı Balkan Şehitliği

100. YILIN YANKILARI

Balkan Savaşları'nın 100. yılı, yurt içi ve yurt dışında önemli yankılar uyandırdı. Pek çok araştırma, belge ve kitaplar tarafından çıkan belgeleri yayına dönüştürerek okurla buluşturdu. TV programları, belgeseller ve kitaplar yayımlandı. Tarih merakının her geçen gün daha fazla ilgi bulduğu dönemde, Balkan Savaşları'yla ilgili yayınlardan bir kısmını sayfamıza taşıdık.

Trakya'da Bir Savaş Fotoğrafçısı
Balkan Savaşları Anıları
Herbert F. Baldwin

Balkan Savaşları'nda görev yapan İngiliz gazeteci ve foto muhabiri Herbert F. Baldwin'ın anılarına kaleme aldığı kitap çarpıcı fotoğraflar eşliğinde yayımlandı. 1912'de Londra'da basıldıktan sonra unutulmuş eser, bugüne kadar kaynak olarak da kullanılmamış. Gazeteci ve savaş fotoğrafçısı olarak görev yaptığı sırada, düşmandan kaçan Türk halkının yaşadığı acıları objektiflerle belgeleyen Baldwin, birçok bilinmeyen olayı da kendi anlatımıyla aktarıyor. Demkar Yayınları, 2012

Balkan Harbinde Ordular 1912-13
Philip S. Jowet

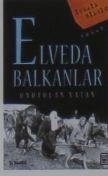
Bu eserde ardarda gerçekleşen Balkan Savaşlarının nedenleri, seyri ve sonuçları özetleniyor. Birbirine savaşan ordular, ittifaklar tasvir ediliyor. Çeşitli uniformalarla

ilginç kıyafetleri resmeden renkli levhalar ve az bilinen fotoğraflar içeriyor. 19. yy'dan 20.yy'a geçiş niteliği taşıyan bu çarpıcı tarihsel döneme askeri kıyafet, teçhizat ve silahlar açısından ışık tutuyor. Uzun metinler yerine çizimlerle zenginleştirilmiş görsel ve akıcı bir eser. İş Bankası Kültür Y. 2012

Balkan Savaşları Günlüğü Türklerle Cephe
Gustav von Hochwächter

Osmanlı ordusunda görev yapan Alman subayı Gustav von Hochwächter'in Balkan Savaşları sırasında tuttuğu günlükleri içeriyor. Kırklareli ve Çatalca muharebelerinin krokilerinin yer aldığı kitap meraklıları için önemli bir kaynak niteliği taşıyor. Özellikle Çatalca meydan muharebesini her yönüyle net eden kitap çarpıcı olayları yanıştırarak savaş tarihi bakımından da doyurucu bir kaynak. Kitap günlükün penceresinden, savaşta yolduk ve eksiklerle giren ordunun durumunu, komuta kademesinin başarısızlıklarını, perişan olan asker ve halkın can alac durumunu gözler önüne seriyor. İş Bankası Kültür Y. 2012

Eiveda Balkanlar Unutulan Vatan
İsmail Bilgin

Sarıkaşım-Beyaz Hüzün kitabının yazarı, İsmail Bilgin'in Balkan Savaşları'nı konu alan romanı, savaşta uçtuğu zulumu, göçü, Edirne'nin işgalini ve kurtuluşunu ayrıntılarıyla anlatıyor.

Timaş Yayınları, Roman

Balkanlar'da Osmanlı Mirası ve Milliyetçilik
Kemal Karpat

Kitap, Balkanlar'daki hakimiyeti yaklaşık 500 yıl süren Osmanlı İmparatorluğu'nun ardından, bu topraklarda ortaya çıkan siyasal, toplumsal ve ekonomik yapıların tarihini irdeliyor. Balkan tarihinin, Osmanlı tarihinin ayrı düşünülmeceğini vurgulayan yazar, Balkan Savaşları'ndan sonra yapılan her türlü siyasi, hukuki ve kurumsal yeniden yapılan-

mada Osmanlı'nın etkilerinin analitik bir bakış açısıyla inceliyor.

Timaş Yayınları, 2012

Balkan Harbi Hatıraları
Ömer Seyfettin

Türk edebiyatında hikaye olarak tanınan Ömer Seyfettin'in Balkan Savaşları anılarını aktaran kitabı, yazarın Yanya Kalesi'nin savunmasında görev yaparken Yunanlılara esir düşmesine ardından yaşadığı döneme ilişkin anılarına kapsamakta. DBY Yayınları

Atlas Tarih Dergisi 100. Yılında Balkan Savaşları-Rumeli ve Eiveda-Ekim 2012

NTV Tarih Dergisi Balkan Savaşları 100. Yılı
Ekim 2012 sayı 45

Gidenlerden kalan

Küçük bir çocuğum ben,
nafalan kokusu sandığımda anemin
ve unutulmuş düşler denizi olan
küçük bir çocuğum ben.
Kanaverçelerinde umudun billur taneşi.
Ustumda,
aralıksız ağlayan annecannem
ve kulaklarımda uğultusu
Yol yol, dağ dağ kervansız gidenlerin...

Suyu azalmış
küçük bir köy çeşmesiyim ben,
1339 kışında,
kününesine hicret yazılmış
küçük bir köy çeşmesiyim ben...

Gözbebeklerinden optimum em son,
alınlarından optimum,
kıvalı ellerinden optimum;

Ağrıyı yıllarca
sularımdaya gizlediğim
Tapusuz, tuğrasız, fermansız gidenlerin...

Yaşlı bir trenim ben,
rayların sıcaklığı bağrımlı dağlayan
Ve üzerimde
nice güneşler batan
yaşlı bir trenim ben...
Camlarında resimleri var çocukların,
Vagonlarımda hüznüleri var;
Gözyaşını yüreğime aktıp,
Elemi doldurup heybelerine
Hicranı kuşanıp
Ünsüz, namsız,
Ve heyecansız gidenlerin...

Eski ve köhne bir vapurum ben,
ismim Gülcecmal mıydı,
Dumlupınar mıydı unuttum...
Çiğerlerinde biriken son kara dumandı
Haykırarak suya bırakan
eski ve köhne bir vapurum ben...
Hala,
Kulaklarımdadır türküsü,
Selânik ten
İstanbul'a,
Ya da,
Selânik'ten Tekirdağ'a cansız gidenlerin...

Yaşlı ve ulu bir çınarım ben,
Vodina'da,
Yanya'da,
Dramada unutulmuş,
Yaşlı ve ulu bir çınarım ben...
Dallarım
saçlarını okşar
seher vakti usulca gökyüzünü
Yapraklarımdan yere düşer her mevsim
hatıraların titreşimlisi...
Yapraklarımdan yere düşer gözyaşlarım...
Döneneği günü beklerim hep
Bikmadan
usanmadan,
Döneneği günü beklerim hep;
Bir sabah, apansız gidenlerin...

Mustafa Hacıoğlu

Kalenin mimari özellikleri nelerdi?

Tipik olarak, erken Roma kaleleri, toprak ve bitkilerin karışımıyla hazırlanan ve murus caespiticus diye adlandırılan bir malzeme kullanılarak inşa ediliyordu. Keresteden sperteri ve her iki tarafında kuleleri bulunan bir giriş kapısı mevcuttu. Hepsinde, duvarlar boyunca, arada mesafe bırakılarak sıralanmış kuleler bulunmaktadı. Kaleler her zaman bir ya da daha fazla içi su ile doldurulmuş hendekle çevreleniyordu.

M.S. II. yüzyıldan itibaren İmparator Traianus'un hanedanlığının yükselmesiyle birlikte, eyalet sisteminin yerine oturmaya başlamış ve bu eyaletlerde yaşamın halk yaşas da olsa Romalılaştırma başlamıştı. Böylece geçici kalelerin yerini kalıcı düzene sahip kaleler almış, kaleler, kamplar ve castrumlar, her zaman olmaksızın birlikte, artık taştan yapılmaya başlanmıştır. Castrum yapımında genel bir standart olmakla birlikte arkeolojik kalıntılar da göstermektedir ki bu kalelerin yapımı eyaletten eyalete değişikliklerle görülmektedir. M.S. II. ve III. yüzyıllarda inşa edilen Roma kaleleri, ister asker ister siviller tarafından yapılmış olsun, ortak bir özellik sahiptir. Çok sağlam inşa edilmişlerdir ve daha öncelikle kırsal daha uzun süre savunma yapabileceği kapasitesine sahiptiler. Eyaletlerdeki sınırları belirleyen, askeri durumlarla kumullarından yardım gelmesini bekledikleri, ancak bir Roma castrumun tüm çevresine karşı savunma yapabileceği şekilde yapılmış. Hadrianopolis Castrum'unun kazılar sonucunda ortaya çıkarılan kalıntılara baktığımızda

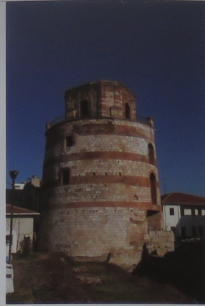
da taş işçiliğinin çok gelişmiş ve duvarlarında oldukça sağlam bir inşaat tekniğinin kullanıldığını görmekteyiz.

İmparator Hadrianus'un yaptırdığı Hadrianopolis kalesi bir castrum (ordugah) planında inşa edilmiştir. İmparatorluk Dönemindeki tipik bir castrum şekli modern bir oyun kartsına benzer, iki uzun ve iki kısa kenarı vardır. Çevresinde çeşitli eklentiler bulunabilir. Bu tip, Roma kalesinin erken imparatorluk dönemindeki düzensiz ve genellikle kalıcı olmayan birliklerden oluşan askeri kamplarının, zamanla ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesi sonucunda oluşmuştur.

Bir castrumun içinde dört ana caddedir ve yerleşim planı ana ordugah binasının ön yüzüne göre oluşturulur. Ancak Hadrianopolis castrumunun içi bir kent olarak tasarlanmıştır, ordugahın içi yapı planının uygulanmadığı düşünülmektedir. Kente uyarlanmış bir ölçek, çok büyük boyutları olan bir castrum yapısı söz konusudur ve kentin bütün unsurları büyük olasılıkla caddelerin sokakları dik kestiği hipodamik bir planla inşa edilmiştir. Hadrianopolis'de Roma Dönemi kentinin izleri gözükmediğinden Roma İmparatorluğu'nun benzer bir anlayışla inşa ettiği castrum plan tipine sahip bazı kentler bize fikir vermektedirler.

Kale nasıl yok edildi?

Hadrianopolis castrumunun Geç Roma, Bizans, Osmanlı Dönemleri boyunca kullanıldığını, plan hariç olmak üzere birçok yapısal değişikliğe uğradığını ve çeşitli dönemlerde onarıldığını biliyoruz. Son yıllarda yapılan araştırmalara göre Edirne

Hadrianopolis Castrum'unun ayakta kalan tek burcu, bir dönem saat kulesi olarak da kullanılan Makedonya Kulesi

Kalesi yaklaşık 400.000 metre karelik bir alanı kaplamaktadır. Roma Dönemi kalesi, kireç ve kükreli taşlarından yapılmış dikdörtgene yakın bir formda tek sıra, her köşesinde yuvarlak planlı kuleleri ile bu kuleler arasında bulunan on iki kare planlı burca sahip uzun bir surla çevrilidir. Bu surlun, 1866 yılından itibaren hastane, okul, hükümet binası gibi yapıların inşa edilmesi amacıyla O zamanki Vali Hüseyin Paşa tarafından önemli bir bölümü yıkılmıştır. Bugün Mümcül sokakta, Zindan'da'nı, Maarif Sokak'ta Edirne Müze Müdürlüğü'nün yaptığı kurtarma kazılar sonucunda surla güzergahı ve mimarisi hakkında oldukça önemli sonuçlar elde edilmiştir ■

Yrd. Doç. Dr. Şahin Yıldırım Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Trakya Üniversitesi'nde görev yaptı. Edirne Müze Müdürlüğü görevinde bulundu. Edirne Sarayı-Cedit-i Amire kazısının ekip üyesi. Hadrianopolis Antik Kenti Sur Duvarları Kurtarma kazısı, Hidirlik Tabyası Kurtarma kazısı, Lalapaşa İkiztpe B Tümülüsü kurtarma kazısında kazı başkanı olarak görev aldı.

EDİRNE'NİN İSİMLERİ

Edirne, Trak kabilelerinden Odrisler tarafından kurulmuş bir şehirdir. Şehir, ilk zamanlarda Odrisia, Orestias ve Uscudama adlarıyla anılmıştır. Daha sonra burayı Orestlerin bir kolonisi haline getiren Makedonlar şehre Orestia adını vermişler. Roma hakimiyetine giren şehri, 124 yılında Roma İmparatoru Hadrian'ın ziyaretine sonrasında yeniden imar edildiğinden onun adıyla anılmış ve "Hadrian'ın Şehri" manasında Hadrianopolis adını almıştır.

324 yılında Bizans hakimiyetine giren şehrin Hadrianopolis adı zaman içerisinde Adrianopolis, Adrianople ve Adrianopel değişikliklerinden sonra Rumca'ya (Yunanca) Adrianopol olarak geçmiştir. Adrianopol, Doğu ve İslam dünyasında Edrenos, Edrene ve Edrenebolü olarak adlandırılmıştır. 1361 tarihinde şehri fetheden Osmanlılar tarafından Edrene imlasi kabul görmüş ve şehir bu adla anılmaya başlanmıştır. Edrene ismi zaman içerisinde meydana gelen değişimden sonra Edirne halini almış ve 18. yüzyılın başından itibaren bu isim kullanılmaya başlanmıştır.

Edirne, hem farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış, hem de bir asra yakın Osmanlı başkentliğini yaşamışından dolayı çeşitli isimlerle anılmıştır. Osmanlı'nın başkent olmasından dolayı Bursa Edirne ve İstanbul'u ifade etmek için Bilad-ı Selase (Üç Belde), Bursa'dan sonraki ikinci başkentliğini anlatan Taht-ı Sani (İkinci Başkent) ve İznik ve Bursa'dan sonraki üçüncü başkentliğini anlatan

Taht-ı Salis (Üçüncü Başkent), Payitaht-ı Kadim (Eski Başkent), Dar-ul Mülk (Başkent) ve Dar'us Saltana (Saltanat Şehri), isimleri verilmiştir. Osmanlı'nın Bursa'dan sonraki, İstanbul'dan önceki başkent olmasından dolayı Bursa'nın Oğlu, İstanbul'un Babası olarak kabul edilmiştir.

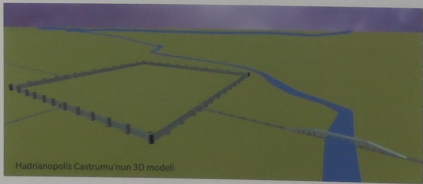
Ayrıca bizzat peygamberimiz tarafından Dar-ün Nas (Üstün Şehir) isminin verildiği de rivayetler arasında. Tüm bunların dışında Dar-ul Karar (Kıyamete Kadar Yaşanacak Şehir), Dar-ul Meymene (Ordular Şehri), Dar'ün Nasr-ü Vel Meymene (Allah'ın Koruduğu, Ordunun Sağ Kolu Zafer Şehri), Der-i Saadet (Mutluluk Kapısı), Padişahın ordunun başına seferde çıkmasını atfen Rikat-ı Hümayun (At Üzerindeki Sultan), İmparatorluğun sınırları Vinya'ya dayandırıldığında devletin ve dinin sınırları olarak kabul edilmesinden dolayı Sevd-i İslam (İslamın Sınırları), Sınırların olmayacağı devletin sınırlarını koruyan, muhafaza eden manasına El Hafız isimleri de Edirne'ye verilen isimlerdendir. Bu kadar ismin yanında Edirne'nin bir de unvanı vardır: Şehiçler Sultanı, Sultanlar Şehri.

Günümüzde Edirne ismine karşılık, Yunanlılar Adrianopol, Fransızlar başta olmak üzere batı devletlerinin çoğu Andrinople, Almanlar Drinopel, Bulgarlar Odrin, Macarlar Drinapolye ve Sırplar Jedrene ismini kullanmaktadırlar.

Edirne'ye bağlı ilçelerden Enez ilçesinin adı buranın Osmanlı

Abdullah Aslaner Edirne Vali Yardımcısı

zamanındaki adı olan Osmanlıca İnoz kelimelerinden gelmektedir. İnoz kelimesinin şehrin antik dönemdeki adı olan Ainos ve Rumca (Yunanca) Enos kelimesi ile ilgili hususunda belgesel dayalı bilgi bulunmamaktadır. Havsa ilçesinde ad ilçe merkezinde imareti bulunan II. Bayezid'in karnesi Hafsa Sultan'ın adının zaman içerisinde aldığı söylenmiştir gelmektedir. İpsala ilçesinde adı şehri kuran Traklıların dilindeki "Kypsala" ve şehri fetheden Osmanlıların şehre girmeden önce Cuma namazı kılınmalarından dolayı "once namaz" manasındaki "İptila Sala" kelimesinden geldiği diğer kaçan ilçesinde adın "çekmek" kelimesinin Farsça karşılığı olan "kes" ve çoğul eki olan "an" birleşiminden oluşmakta olup "çekenler" manasına gelmektedir. Lalapaşa ilçesinde ad Edirne'nin fathesi ve ilk valisi olan Lalaşah Paşadan gelmektedir. Meriç ilçesinde adı Kavaklı İnoz 1935 tarihinde Meriç Nehri'nden esinlenerek değiştirildi. Siloğlu ilçesinin adı üzerinde bulunduğu topraklar, bu toprakların tamamı sahibi olan Süle Çelebi ve onun çocuklarından dolayı Siloğlu olarak bilinmekte iken kuruluş kanunları ile Siloğlu olarak değiştirilmiştir. Uzunköprü ilçesi adını da topraklarından geçen Ergene Nehri üzerinde bulunan duymanın un uzun taş köprüsünden almaktadır. Uzunköprü ilçesinin eski adı Cissirgane (Ergene Köprüsü)'dür ■

ŞEHİT ASIM İLKÖĞRETİM OKULU

Okulun binası Mustafapaşa Kaymakamı Asım Bey tarafından satın alındı. Kurtuluş savaşında Dar'ül Eytam olarak açıldı. Balkan ve I. Dünya savaşlarında kimsesiz kalan çocukları barındırmak ve bir meslek sahibi yapmak amacıyla devlet bu tip kurumlar oluşturuyordu. Bu kurumlara Dar'ül Eytam deniliyordu.

1928 yılında Edirne Muradiye Camii'ndeki Mevlevi tekkesinde "İsmet Paşa" adı ile bir ilkökul faaliyete başladı. Bu okul 1931-1932 öğretim yılında Kaleiçi'ndeki bu binaya taşındı. Daha sonra 1952 yılında adı değiştirildi. I. Dünya Savaşı'nda Kafkas cephesinde şehit olan Asım Bey'in ismi verilerek "Şehit Asım İlköğretim Okulu" oldu.

Okula adını veren Asım Bey kimdir?

Asım Bey Bulgaristan'ın Tirnova kasabasında dünyaya geldi (1881). Aliesi göç ettiği için ilköğrenimi Manastır şehrinde yaptı. Daha sonra İstanbul'a giderek Fatih Askeri Rüştiyesi'ne girdi. Rüştiyeden sonra Harp Okulu'na (Mühendishane-i Berri-i Hümayun) girerek 1903 tarihinde topu subayı olarak mezun oldu.

Osmanlı ordusuna katıldıktan sonra Rumeli'ye gönderildi. O yıllarda Osmanlı, Rumeli'de Yunan ve Bulgar çeteleri ile uğraşyordu. Genç bir subay olarak esyaya takiplerinde, çete savaşlarında kendini gösterdi. Görevine bağlı bir subay olan Asım Bey'in vatanı uğruna yaptığı fedakarlıklar ve hiz-

metler takdir topladı. Bu arada İttihat ve Terakki taraftarı subaylarla beraber saraya karşı çalışmalarına da katıldı.

Meşrutiyetin ilanından sonra, birkaç defa Rumeli'de memur olarak önemli görevlere getirildi. Eşipt Jandarma Komutanlığı'na tayin edildi. İstanbul'da meydana gelen siyasi olaylar nedeniyle bu görevinden ayrıldı.

İstanbul'a gelmeden Balkan Harbi ortaya çıktı. Genç subay, batarya komutanı sıfatı ile Cavit Bey Kolorodusu'na katıldı. Balkan Savaşı'ndaki kahramanlıkları göz önüne alınarak Mustafapaşa Kaymakamlığı'na atandı. Görev süreleri içinde biriktirdiği bin altın ile yatılı bir okul yaptırmak istiyordu. Bu sırada I. Dünya Savaşı çıkınca doğuya gitmek zorunda kaldı. Giderken biriktirdiği parayı Edirne Valisi Zekeriyâ Bey'e verdi. Asım Bey Ardahan'da şehit düşünce vasiyeti üzerine okulu binası yapıldı. "Asım Bey Dar'ül Eytamı" adı

Güçgör Mazlum

ile faaliyete başladı. Yukarıdaki bahsettiğimiz gibi 1952 yılında okulun ismi "Şehit Asım İlköğretim Okulu" oldu.

Okulun başöğretmenleri

Okul Muradiye Camii'ndeki Mevlevi tekkesinde 1928 yılında "İsmet Paşa" adı ile faaliyete başlarken okul müdürlüğünü İhsan Ertekin getirildi. İhsan Ertekin'in kısa süre hizmetinden sonra Nevzat Aker göreve başladı. 1931-1932 yılında İsmet Paşa okulu iki sınıflı

halde yeni binasına taşınırken Nevzat Aker başöğretmen olarak görevledi. Onun başöğretmenliği 1942 yılına kadar devam etti. Daha sonra sırasıyla; Hüseyin Gücüyener, İsmail Topraklı, Feriha Ogan, Osman Tavşak, Şaban Çakar (1970), Nazım Tuncel (1971-1976), Ahmet Yıldız (1977-1994), Hüseyin Arıkan (1995-1997), İrfan Demirkan (1998-2012). İrfan Demirkan okul müdürü olarak görevine devam etmektedir ■

Okuldan mezun olan önemli şahsiyetler

Halk Eğitim Merkezi müdürlerinden Salih Zorlutuna, gazeteci Mehmet Faruk Güruntaç, müzisyen Şefik Gürmeriç bu okuldan mezun olmuştur.

Kaynaklar:
Millî Eğitim Cephesiyle Edirne-Necip Güçgör Kitaparmak, s. 44
Edirne 1973 Yılı, s. 118
Edirne Eğitim Tarihi Ratip Kazancıgil-Nilifer Göke s. 266

GELENEKSEL TATLILARIN USTASI ARİF MERİÇ DEVA-İ MİSK HELVASINI DÜNYAYA TANITIYOR

Hülya Bodur

Renkli kişiliğiyle tanınan deva-i misk helvasının ustası Arif Meriç, geleneksel tatlı çeşitlerini kendine has üslubuyla tanıtırken adeta Edirne'nin tanıtım elçisi gibi çalışıyor.

Onu Osmanlı kıyafetleriyle deva-i misk dağıtırken ya da herhangi bir TV kanalında ürünlerini ve Edirne'yi anlatırken görevlenmiş yoktur. Edirne'nin geleneksel tatlılarını tarihten gelen orijinal özellikleriyle imal ettiğini ifade ediyor.

Arif Meriç Eski Camii'nin karşısında, tarihi kent dokusunun merkezinde bulunan bir mekanda faaliyet gösteriyor. Ticari ünvanını da 17. yüzyılda bu mekanda evi ve okulu bulunan Arslanzade Mustafa Efendi'den almış. Dükkanının yanında Edirne Kadısı Mustafa Efendi adına 1991'de bir sebil yaptırılmış. 1972'de Sarıcalar Caddesi'nde faaliyete başlayan Arif Meriç, günümüzde altı subeye ulaşan bir zincire dönüştü.

Kendi yaptığı geleneksel tatlıları tarihi isimleriyle yaşatan Arif Meriç, yeni ürünlerini de "kallavi", "Hadise Sultani", "Hürem", "luku lezaz" gibi tarihten ya da popüler dizilerden esinlenerek isimlendiriyor.

"Mazideki güzelliklerle, günümüz güzelliklerini bir araya getiriyorum" diyen Arif Meriç, deva-i miskin ve badem ezmesinin tarihten geldiğini, "kallavi'nin ise ona ait olduğunu belirterek, "Her şey Osmanlı'dan geldi, ama biz ne yaptık diye sormamız gerekiyor, o yüzden 'kallavi'yi yaptık" diyor.

Obama'ya deva-i misk gönderdi

Arif Meriç, Edirne'ye gelen ünlülerle, özel hazırladığı ürünlerini mutlaka ikram ediyor. Dükkânının duvarlarını, deva-i misk yada badem ezmesi ikram ettiği ünlülerle çekilmiş fotoğraflar

süslüyor. Bunlar arasında cumhurbaşkanı, başbakan, bakanlar, sanatçılar ve sporcular da var.

Meriç, ABD Başkanı Obama'ya bile deva-i misk gönderdi. Ürünleri Amerika'ya davet edilen Edirneli Papaz Alexander Çıkarık ile Başkan Obama'ya ulaştırdı.

Adeta Edirne'nin "tanıtım elçisi" gibi çalışan Meriç, ikramlarıyla ilgili, "Ben Edirneliyim, bu toprağa borcum var, Edirne için yapıyorum. Edirne sevgimiz dağlardan büyüktür" diye açıklıyor. Arif Meriç bu çabalarının karşılığında, 2009'da "Yılın Ahisi" ödülünü, 2010'da da ETV Televizyonu "Geleneksel Turizm Elçisi" ödülünü aldı.

Mesir macununa meydan okuyor

Arif Meriç, deva-i misk helvasıyla Mesir'nin mesir macununa da meydan okuyor. Üç yıl boyunca Her Kirkpınar'da Adalet Kasrını üst katından deva-i misk attı. "Yetkililerin dikkatini çekmek için 3 ton deva-i misk fiseballı parası dağıttım" diyor ve ekliyor, "Edirne'nin dumanı yok, fabrikası yok, turizmi var, devası var,

şifası var ama anlatamıyoruz. Üzülüyorum, Mesir'nin mesir macunu UNESCO'ya girirdi, Edirne'nin deva-i miskinin esamesi okunuyordu. Ey Madina sana meydan okuyorum, benim deva-i miskim senin mesir macunundan üstün" diyor.

Arif Meriç'ten Deva-i misk tarifi:

"Rivayete göre Osmanlı'dan geliyor. 41 çeşit baharatın, yumurtanın akıyla karıştırılmasıyla yapılan deva-i miskin şifa hükmü tarihen sabittir. II. Beyazıt Külliyesi'nin duvarlarında yazdığına göre, icraatı aşevinde yapılan deva-i misk, akıl ruh ve sinir hastalıkları ve bilimum hastalıkların tedavisinde kullanılmış. Kokusu erkekler ceylanından geliyor. Karanfil, tarçın, zencefil, ılımlar, zerdeçal, kişniş, Hindistan cevizi, yaban mersini, gül hatmi, kekik, biberiye, safran, rezene, keçi boyunuğu gibi şifalı bitkiler, yumurta akı, bal ve şekerle karıştırılıyor. Misurlu bir sekerci tarafından Edirne'ye getirilmiş ve Padişah II. Murat'a ikram edilmiş, her derde deva anlamına gelen deva-i misk adını da padişah koymuş" ■

“SAFA GELDİN ULU GAZİ”

Edirne'nin Mustafa Kemal Atatürk'ü bağrına bastığı 22 Aralık günü, her yıl coşku ve içtenlikle kutlanır.

İlk kez, Bolayır Kolordusu Harekat Başkanı olarak, Binbaşı rütbesiyle gelmişti Edirne'ye. Balkan Savaşı'nın ardından, şehri Bulgar işgalinden kurtaran Türk ordusuyla birlikte 21 Temmuz 1913'te Edirne'ye gelen Mustafa Kemal, şehirde on dokuz gün kalmıştı.

Tuggeneralliğe terfi ederek kolordu komutanlığına atanan Çanakkale kahramanı Mustafa Kemal, 1916 yılının nisan ayında ikinci kez Edirne'ye gelecek bir buçuk ay kalır.

21 Aralık 1930'da Edirne'yi ziyaret eden Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, şehirde beş gün kalmış, halkın büyük sevgi gösterileriyle karşılanmıştı.

BALKAN BRIDGES ARE TALKING

"Balkan Bridges are Talking" project including 11 Balkan cities with the supports of UNESCO AND Balkanika Foundation started in Edirne. In the project, each bridge represents a country so as to emphasize the importance of bridges as a symbol of unity and empathy. Balkan countries such as, Albania, Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Montenegro, Macedonia, Romania, Serbia, Slovenia, Greece and Turkey participate in to the enterprise. There will be various artistic and cultural events in the scope of the project. The role of culture is intended to be inciting for the sustainable social, financial and humanistic development with the attempt of "Culture: Bridge for development" that was initiated by general director of UNESCO, Irina BOKOV on September for drawing attention to the South East Europe region ■

TURKISH ISLAMIC ARTS MUSEUM

Turkish Islamic Arts Museum opened the doors with a new face for its visitors after 3 year of restoration and renovation works. The museum offers an interesting experience with unique artifacts, animation rooms and ethnographic objects of Edirne. The exhibition halls of the museum include 16 rooms, that has one huge classroom in it, square yard surrounded by a portico and a garden. All the spaces become a part of the museums' concept with an attentive design approach of the madrasah that was made by Architect Sinan. The yew tree standing on the yard and the rain water pipes of Selimiye are two of the significant visual details of the display ■

THE HUGE SYNAGOGUE IS IN RESTORATION

Restoration of the huge synagogue that was started with the support of Edirne Foundations District Office in 2010, proceed. Edirne will be the indicator of the religious fellowship with both renovated synagogue and mosques, churches and the other places of worship after the restoration of derelict synagogue building and Executive Courtlage. ■

CULTURAL TOURISM OF ENEZ BRIGHTEN

Enez city that was established on the main roads, seaways and streams of antique age, continue to shed light to history via archeological excavations for 40 years. The detection and protection of the cultural heritage renews the tourism of Enez. Kale Street was furnished with parquet stone with the project of TRAKAB. Information boards were placed beside historical artifacts. Tourist groups from Istanbul and Greece were started to visit the city while the district population nearly 50000 in summer supports the cultural tourism ■

THE ROAD MAP OF THRACE: BORDERLESS BORDERS

A road map was prepared for the cultural development of Thrace region after the meetings of the Association of Historical Towns. The road map that was accomplished with the participation of local authorities being attended to the workshops of the CEKÜL Foundation includes main strategies of the future Thrace, targets and action plans. Thrace

region has some natural formations such as mountain crossing the country limits, stream, seaboard and wetland area. On the other hand, Thrace is a geography that displayed the signs of all civilizations until the Neolithic area begins. Thus, the future Thrace must be designed with the respect of natural and cultural values and the region must be evaluated with a new point of view. The values of Thrace must be sustained with a borderless approach so as to preserve the natural and cultural benefits and bring them to future ■

Kapılar Şehri Edirne...

Abdullah Aslaner
Edirne Vali Yardımcısı

Balkan Savaşlarının 100. yılı dolayısıyla Edirne Dergisi'nin bu sayısında Edirne'nin ve Türkiye'nin Balkanlar'a ve dünyaya açılan kara sınır kapılarını ele aldık.

Bildiği üzere sınır kapıları bir devletin egemenlik noktalarıdır. Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan itibaren egemenlik hakkı gereği sınırlarını ve sınır kapılarını oluşturmuştur. Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte serhat ili olması münasebetiyle Edirne'de de sınır kapıları oluşturulmuştur.

Sınır kapılarına ilişkin ilk belge bakanlar kurulu kararı ile yürürlüğe konan Hayvan Sağlık Zabıtası Nizamnamesi'dir. 17.09.1931 tarihli bu nizamnamede hayvanların ve ham maddelerinin Türkiye'ye ithali ve Türkiye'den ihracı için açık bulundurulacak sınır kapıları belirlenmiştir. Bugünkü manada sınır kapısı olmasa da belirlenen bu kapılardan dördü Edirne bulunmaktaydı.

Bu kapılar Viranekte,

İsmailce, Karaağaç ve Uzunköprü'dür. Viranekte bugün Bulgaristan sınırları içinde kalan Pazaritan Andrevo Köyü'dür. Bugün Kapıkule sınır kapısının bulunduğu yerde o tarihte yerleşim bulunmadığından kapı bu isimle anılmıştır. Karaağaç bugünkü Pazarkule sınır kapısıdır. İsmailce ise bugünkü Büyükmışılçe Köyü'dür. Bu kapı daha sonraki yıllarda kapatılmıştır.

Bakanlar Kurulu'nun 04.09.1953 tarihli kararı ile S682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 1'inci maddesine göre kara sınır kapıları yeniden belirlendi. Günümüz özelliklerinde belirlenen bu sınır kapılarından üçü Edirne'de bulunmaktaydı. Bu kapılar Karaağaç, Kapıkule ve Uzunköprü'dür.

Bakanlar Kurulu'nun 10.07.1961 tarihli kararı ile S682

Kapıkule
Edirne Müzesi
arşivi

sayılı Pasaport Kanunu'nun 1'inci maddesine göre Ipsala kara sınır kapısı açıldı.

Hemen belirtelim Kıbrıs Barış Harekati dolayısıyla

Yunanistan ile olan münasebetlerimizin akamete uğramasından dolayı Kapıkule sınır kapısı 28.03.1975 tarihinde yolcu ve eşya ulaştırmasına kapatılmış, münasebetlerin normale dönmeye yeniden açılmıştır.

Bakanlar Kurulu'nun 22.11.2004 tarihli kararı ile S682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 1'inci maddesine göre Lalapaşa İlçesi sınırları içerisinde bulunan Hamzabeyli kara sınır kapısı açıldı ■

Illustration Dergisi'nin Nisan 1913 sayısında yayımlanan, Sarayçı'nda açılan ağaçların kabuklarını yiyerek hayatta kalmaya çalışan Türk esirleri tasvir eden Ressam Scott'in tablosu

